

Det praktikpladsopsøgende arbejde for elever i praktikcentre

Evaluering af praktikcentre, del 3

Det praktikpladsopsøgende arbejde for elever i praktikcentre

Evaluering af praktikcentre, del 3

2015

**Det praktikpladsopsøgende arbejde for
elever i praktikcentre**

© 2015 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-896-7

Indhold

1	Resume	5
2	Indledning	9
3	Status for praktikcentereleverne og deres uddannelsesaftaler	13
3.1	Grundforløbselevernes fordeling på praktikcenter og øvrige aftaletyper	13
3.2	Udviklingen med hensyn til aftaletyper	15
3.3	Elevernes tid i praktikcenter	18
3.4	Opsamling	22
4	De forskellige aftaletypers rolle i elevernes forløb	25
4.1	Uddannelsesaftalernes rolle i praktikcenterelevernes forløb	25
4.2	VFU-forløbenes rolle som et skridt på vejen til en uddannelsesaftale	29
4.3	Opsamling	33
5	Praktikcenterets opgaver med hensyn til praktikvirksomheder	35
5.1	Omfanget af aftaler i nye virksomheder	35
5.2	Strategisk fokus på uddannelsesaftaler i nye virksomheder	37
5.3	Struktur og fokus i kontakten til virksomheder	38
5.4	Den konkrete dialog med virksomheder	38
5.5	Opsamling	41
6	Praktikcenterets opgaver med hensyn til eleverne	43
6.1	Fokus på at skabe et godt match	43
6.2	Praktikcenterets kendskab til eleverne	44
6.3	Elevernes egen søgeproces	44
6.4	Opsamling	47
	Appendiks	
	Appendiks A: Evalueringens datamateriale	49

1 Resume

Denne evaluering af det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcenterlever er gennemført af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) efter anmodning fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (MBUL).

Evalueringen, der er gennemført i perioden juni-november 2015, er en opfølgning på den evaluering af centrenes drift¹, som EVA gennemførte i 2014/15. Den skal sammen med den tidligere evaluering indgå som en del af grundlaget for den kommende udbudsrunde for praktikcentre, som gennemføres i 2017 i sammenhæng med den generelle udbudsrunde for grundforløbets første og anden del samt hovedforløb på erhvervsuddannelserne.

Evalueringen, der bygger på både kvantitative og kvalitative data, fokuserer på forskellige sider af det praktikpladsopsøgende arbejde. Dels kortlægger evalueringen omfanget af skolepraktik og af forskellige typer af uddannelsesaftaler for praktikcenterleverne. Dels peger evalueringen på erfaringer fra udvalgte praktikcentre i arbejdet med at understøtte praktikcenterlevernes vej mod en uddannelsesaftale. Udvælgelsen af de praktikcentre, der bidrager til evalueringens kvalitative del er beskrevet i afsnittet om evalueringens datagrundlag.

Resultatet af evalueringen skal ses i lyset af, at praktikcentrene har eksisteret siden september 2013. Evalueringen undersøger derfor centrenes optag og foreløbige resultater i den første toårige periode.

Overgangen til skolepraktik

I det følgende opsummeres evalueringens resultater vedrørende erhvervsuddannelseselevs overgang fra grundforløb til skolepraktik.

Registerdata viser, at andelen af elever, der begynder i et praktikcenter efter afsluttet grundforløb, er stort set uændret, to år efter at praktikcentrene er blevet etableret. I perioden oktober 2014 – juni 2015 overgik 15 % af eleverne til skolepraktik i et praktikcenter efter afsluttet grundforløb. Dette er en relativ stigning på 1 procentpoint, og i absolutte tal svarer det til, at der overgik 880 flere praktikcenterlever i perioden end i året, inden skolepraktikken blev samlet i 49 praktikcentre.

Evalueringen peger samlet set på, at der i den periode, praktikcentrene har eksisteret, ikke er sket en reduktion i antallet af elever, der takker nej til skolepraktik. 9 % af de elever, der har afsluttet et grundforløb, bliver praktikpladsøgende uden at takke ja til skolepraktik. Inden praktikcentrene blev etableret var denne andel 10 %. Andelen af elever, der efter et grundforløb hverken er praktikpladsøgende eller i gang med et hovedforløb, er desuden steget en anelse fra 35 % i 2012/13 til 38 % i 2014/15. I 2014/15 havde i alt 47 % af eleverne ikke påbegyndt et hovedforløb, tre måneder efter at de havde afsluttet deres grundforløb.

Variationen inden for de enkelte indgange er stor. Andelen, der i 2014/15 ikke er i gang med et hovedforløb tre måneder² efter afsluttet grundforløb, er størst blandt elever fra det merkantile grundforløb (62 %), mens den er mindst blandt elever, der har afsluttet grundforløbet på indgangen Krop og stil (18 %). Set på tværs af den undersøgte periode er andelen nogenlunde stabile inden for de enkelte indgange.

¹ *Evaluering af praktikcentrene, del 1 og del 2, EVA 2015.*

² *Registerdata er trukket, så de er sammenlignelige med de data, der blev udtrukket i forbindelse med Evaluering af praktikcentre, del 1.*

Overgangen fra skolepraktik til uddannelsesaftaler

I dette afsnit opsummeres evalueringens resultater vedrørende praktikcenterlevernes uddannelsesaftaler. Konklusionerne bygger dels på registerdata og dels på en interviewundersøgelse blandt repræsentanter for virksomheder og for praktikcentre.

Brugen af de forskellige typer af uddannelsesaftaler er forandret

Evalueringen viser, at 45 % af praktikcenterleverne indgår en uddannelsesaftale i løbet af det første år, de er i et praktikcenter. Godt en fjerdedel af eleverne (26 %) indgår en restaftale inden for det første år i et praktikcenter. Heraf indgår langt de fleste af disse elever restaftalen som det første.

Evalueringen viser desuden, at andelen af ordinære uddannelsesaftaler på skoler med praktikcentre er faldet, siden praktikcentrene blev oprettet, mens andelen af korte aftaler og delaftaler er steget. Der er dog forskel på, hvor stor en andel hhv. korte aftaler og delaftaler udgør inden for de enkelte uddannelsesområder.

I alt 4 % (429) af praktikcenterleverne har haft et forløb, hvori der indgår en kort aftale eller en delaftale i kombination med en restaftale, i løbet af det første år i praktikcenteret. I alt 23 % (2.554) af eleverne i praktikcentre har indgået en kort aftale eller en delaftale i løbet af det første år. I denne sammenhæng skiller uddannelserne inden for byggebranchen³ sig ud, ved at flere elever indgår en delaftale eller en kort aftale sammenlignet med elever på de øvrige uddannelser.

Samtidig er det dog i gennemsnit 55 % af eleverne i praktikcentre, der ikke indgår en uddannelsesaftale inden for det første år i praktikcenteret. Dette dækker over store forskelle mellem uddannelserne. 97 % af eleverne på laboratorietandteknikeruddannelsen og 96 % af eleverne på kontoruddannelse, generel indgår ikke en aftale i løbet af det første år. Dette gælder fx kun for 25 % af praktikcenterleverne fra træfagenes byggeuddannelse.

I alt 7.375 elever har været i et VFU-forløb (forløb med virksomhedsforlagt undervisning) i de første otte måneder i praktikcenteret. Ud af denne gruppe indgår 48 % af eleverne efterfølgende en delaftale, en kort aftale eller en restaftale inden for otte måneder. Ifølge de interviewede repræsentanter for praktikcentre kræver det systematisk opfølgning og meget tydelige rammer for VFU-forløbene, hvis de også skal fungere som springbræt til en uddannelsesaftale, og ikke som en billig vej for virksomhederne til at få en elev. Det er vigtigt, at de fastsatte rammer bakkes op af ledelsen, de lokale uddannelsesudvalg (LUU'erne) og det eventuelle praktikcenterudvalg, hvis de skal fungere i praksis.

Vigtige faktorer i arbejdet med at fremskaffe praktikpladser

I dette afsnit beskriver vi vigtige forhold i praktikcentrenes arbejde med at fremskaffe praktikpladser og understøtte praktikcenterlevernes vej mod en uddannelsesaftale. Konklusionerne bygger dels på registerdata og dels på en interviewundersøgelse blandt repræsentanter for virksomheder og praktikcentre.

Aftaler med nye virksomheder kræver systematik og strategisk fokus

Det er et centralt fokusområde for det praktikpladsopsøgende arbejde i praktikcentre at finde nye læresteder og arbejde for at få praktikcenterlever ud i aftaler i disse nye læresteder. På tværs af de 46⁴ uddannelser er det 19 % af de uddannelsesaftaler, der er indgået af praktikcenterlever (i alt 2.733 aftaler), som er indgået med et nyt lærested i perioden september 2013 – maj 2015. I denne evaluering er nye læresteder defineret både som virksomheder, der aldrig har haft en elev, og som virksomheder, der ikke har haft en elev inden for de seneste fem år.

Der er betydelige forskelle imellem uddannelserne, når det gælder andelen af aftaler med nye læresteder. Blandt andet skov- og naturteknikeruddannelsen, gastronomuddannelsen, detailhandelsuddannelsen med specialer, mureruddannelsen og personvogsmekanikeruddannelsen ligger højt med hensyn til andelen af nye læresteder.

³ Her henvises til træfagenes byggeuddannelse, elektrikeruddannelsen, maleruddannelsen og mureruddannelsen.

⁴ Fra august 2015 er omfanget af uddannelser blevet udvidet til 59 uddannelser, som udbydes med skolepraktik. De nye uddannelser indgår ikke i denne evaluering.

De nye læresteder, der indgår i interviewundersøgelsen, lægger vægt på, at de kan få præcis information om, hvad det kræver at være lærested, og hvilke muligheder der er med hensyn til de forskellige aftaletyper. De interviewede repræsentanter for praktikcentre peger på, at relevant information og systematisk kontakt er meget vigtige elementer i arbejdet med at finde nye læresteder. Desuden kræver det en ledelsesmæssig prioritering af denne del af det opsøgende arbejde, fordi det kan være en meget langvarig proces at få etableret aftaler med nye virksomheder.

Eleverne som omdrejningspunkt for det praktikpladsopsøgende arbejde

Evalueringen viser, at et godt match mellem virksomhed og praktikcenter er afgørende for virksomhedernes motivation for og beslutning om at indgå en uddannelsesaftale med en elev. Praktikcentrene fremhæver derfor, at det er vigtigt, at de praktikpladsopsøgende medarbejdere sikrer et godt match ved at bringe viden om elevernes kompetencer og personlighed i spil, når de skal bidrage til at etablere en uddannelsesaftale med en virksomhed.

Det fremgår desuden af evalueringen, at praktikcenterleverne kan være med til at åbne døre til nye virksomheder. De korte aftaletyper og VFU-forløb kan bidrage til, at eleverne kan få en fod indenfor i en ny praktikvirksomhed, fordi eleverne får en mulighed for at vise, hvad de kan bidrage med i virksomheden. Desuden er de kortere forløb mere overkommelige for fx en nystartet virksomhed. Både praktikvirksomheder og praktikcentre fremhæver herudover, at det har en betydning, at praktikcenterleverne selv er proaktive med hensyn til at indgå en uddannelsesaftale i løbet af den periode, hvor eleverne er i en kort aftale, en delaftale eller et VFU-forløb. Dette gælder, uanset om praktikcenterleven er på et nyt lærested eller i en virksomhed, der har erfaring med at have elever.

En vigtig og omfattende del af det praktikpladsopsøgende arbejde handler desuden om at understøtte elevernes egen søgeproces og bygge videre på den indsats, der foregår på grundforløbet. Evalueringen peger på, at praktikcenterleverne især skal lære at beskrive deres egne kompetencer – både de faglige og de personlige. Det er vigtigt, at eleverne er rustede til at indgå i en konstruktiv dialog med en mulig praktikvirksomhed, har overblik over deres egen uddannelse (fx antallet af resterende måneder eller dage, anciennitet, løntrin osv.) og kender til de mange forskellige aftaletyper. Dette kan være med til at motivere praktikvirksomhederne til at indgå en uddannelsesaftale med eleverne.

Ledelsen spiller en vigtig rolle – også over for arbejdsmarkedets parter

De repræsentanter for praktikcentre, der deltager i evalueringen, peger på, at det er vigtigt, at praktikcenterets ledelse sætter en tydelig ramme for det praktikpladsopsøgende arbejde, fx ved at anvende nøgletal som opfølgning på arbejdet eller ved at fastsætte en ramme for brug af VFU-forløb.

Herudover har ledelsen en opgave med hensyn til at styrke samarbejdet med arbejdsmarkedets parter gennem LUU'erne, da udvalgene potentielt er døråbnere til lokale læresteder/ praktiksteder og kan bidrage til, at der lokalt bakes op om rammen for fx VFU-forløb. Ledelsen har ligeledes en vigtig koordinerende funktion med hensyn til praktikcenterets regionale samarbejde og samarbejdet med andre skoler om den opsøgende indsats i lokalområdet, fx ved etablering af læresteder i forbindelse med store entrepriser. Samarbejdet om store entrepriser begrænser sig dog til få uddannelsesområder.

Det opsøgende arbejde for praktikcenterlever kræver ofte, at den praktikpladsopsøgende medarbejder involverer instruktører i praktikcenteret, medarbejdere i det tværgående praktikpladsopsøgende arbejde på skolen, elever og det lokale erhvervsliv. Ledelsen spiller en vigtig rolle med hensyn til at understøtte dette samarbejde.

Ledelsen af praktikcentrene og af det praktikpladsopsøgende arbejde er organiseret meget forskelligt fra praktikcenter til praktikcenter, og ledelsesopgaven er dermed forskellig fra center til center.

Evalueringens datagrundlag

Evalueringen er baseret på kvantitative registerdata, som STIL har trukket fra de administrative systemer i forbindelse med evalueringen. De udvalgte registerdata giver en status for skolepraktikområdet, herunder for omfang og aftaletyper, og et billede af elevernes forløb i praktikcentre.

Desuden indgår der telefoninterview med repræsentanter for det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcenterelever i 16 udvalgte praktikcentre, som har relativt store andele af elever, der efter en delaftale eller en kort aftale har indgået en restaftale eller efter et VFU-forløb har indgået en uddannelsesaftale. Desuden har de udvalgte praktikcentre relativt store andele elever i nye læresteder. Herudover indgår der interview med 16 praktikvirksomheder, der enten er nye læresteder eller virksomheder, der har indgået en restaftale med en praktikcenterelev efter en kort aftale, en delaftale eller et VFU-forløb.

Formålet med interviewundersøgelsen har været at udfolde, hvilke elementer der i praktikcentrenes og praktikvirksomhedernes optik er vigtige i det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcenterelever, herunder at give eksempler på pejlemærker for god praksis i anvendelsen af VFU og i arbejdet med at understøtte, at praktikcenterelever indgår uddannelsesaftaler.

2 Indledning

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (MBUL) har i samarbejde med Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gennemføre en opfølgende evaluering af de praktikcentre, som blev etableret i 2013 som et resultat af den politiske aftale om bedre erhvervsuddannelser (eud) og styrket uddannelsesgaranti fra november 2012.

EVA gennemførte i 2014/15 en første evaluering af praktikcentrene, som belyste centrenes drift i det første år af deres levetid. Denne opfølgende evaluering har fokus på det praktikpladsopsøgende arbejde for elever i praktikcentrene.

Overordnet karakteristik af det praktikpladsopsøgende arbejde

Det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcenterelever handler om at opnå uddannelsesaftaler til eleverne med virksomheder, der er godkendt til at have elever indenfor den pågældende uddannelse. Det praktikpladsopsøgende arbejde omfatter grundlæggende set to sider: dels at arbejde for at fastholde eksisterende og fremskaffe nye læresteder, der kan og vil indgå uddannelsesaftaler, dels at arbejde for at styrke og støtte det praktikpladsopsøgende arbejde, som eleverne selv gennemfører.

Det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcenterelever foregår i en struktur, som fastlægges på den enkelte skole eller i det enkelte praktikcenter. Arbejdet foregår i et samspil og i en arbejdsdeling mellem de praktikpladsopsøgende medarbejdere for praktikcenterelever og en række andre aktører, herunder instruktører og ledelse i praktikcentrene, øvrige praktikpladsopsøgende medarbejdere og øvrige ledelse på skolen, de lokale uddannelsesudvalg (LUU'erne) og andre praktikcentre og erhvervsskoler, samt i forbindelse med kommunale og regionale samarbejder.

Evalueringsens del 1 viser, at der er stor forskel på, hvordan det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcentereleverne er organiseret, på de opsøgende medarbejders kompetencer og på omfanget af korte aftaler, delaftaler og VFU-forløb inden for elevernes første halve år i et praktikcenter.

Desuden fremgår omfanget af de forskellige typer af aftaler for praktikcenterelever inden for det første halve år i centeret af evalueringens del 1, der blev gennemført efter praktikcentrenes første leveår. 11 % af praktikcentereleverne indgik en delaftale, og 8 % indgik en kort aftale. Evalueringen viser også, at en femtedel (20 %) af praktikcentereleverne indgik en restaftale inden for det første halve år i et praktikcenter.

Den første evaluering kunne ikke på det tidlige tidspunkt pege på, hvordan forløbene for praktikcentereleverne konkret ser ud, dvs. hvor stor en andel af eleverne der efter en delaftale eller en kort aftale indgår en restaftale, eller hvilke aftaletyper et VFU-forløb leder til inden for de forskellige uddannelser. Heller ikke arbejdet med at fastholde eksisterende praktikvirksomheder og skaffe uddannelsesaftaler i nye læresteder bliver belyst i evalueringens del 1.

Evalueringsens formål

Denne evaluering har til formål at give en status for det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcenterelever, to år efter at skolepraktikken er blevet samlet i praktikcentre, og at pege på forhold, der er vigtige for at sikre kvaliteten af dette arbejde.

Registerdata danner i evalueringen grundlag for en deskriptiv status på elevens overgang til hovedforløb, aftaletyper og forløb for elever i praktikcentrene, mens kvalitative data ligger til grund for analyser af, hvilke forhold der har betydning i det praktikpladsopsøgende arbejde.

Evalueringen svarer samlet set på følgende undersøgelsesspørgsmål:

- Hvor stort er omfanget af skolepraktik, hvad angår antallet af elever og den tid, de opholder sig i et praktikcenter?
- Hvor stor en andel af praktikcentereleverne indgår restaftaler, efter at de har været i hhv. et VFU-forløb, en delaftale og en kort aftale?
- Hvor stor en andel af de indgående uddannelsesaftaler for praktikcentereleverne er med nye praktikvirksomheder?
- Hvilke elementer er ifølge praktikcentre og virksomheder betydningsfulde for virksomhedernes beslutning om at indgå en uddannelsesaftale med en praktikcenterelev, herunder en delaftale, en kort aftale og en restaftale?
- Hvilke erfaringer har praktikcentrene gjort i arbejdet med at indgå aftaler med nye virksomheder, herunder centrale barrierer og løsninger.

Denne opfølgningsevaluering er tilrettelagt, så den, sammen med evalueringen af praktikcentre, del 1 og del 2⁵, kan indgå i grundlaget for den revurdering af eksisterende udbudsgodkendelser og vurdering af eventuelle nye udbudsansøgninger, som MBUL gennemfører i 2016/17. Denne evaluering dækker de 46 erhvervsuddannelser, der indtil 1. august 2015 blev udbudt i skolepraktik. Fra august 2015 udbydes 59 uddannelser med skolepraktik. De nye uddannelser indgår ikke i denne evaluering, da det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcenterelever fra disse uddannelser kun lige er igangsat, og der på tidspunktet for evalueringens gennemførelse endnu ikke fandtes registerdata om disse elevs forløb i praktikcentrene.

Datagrundlag og organisering af evalueringen

Evalueringen er gennemført i perioden juni-november 2015. Analyserne i evalueringen bygger på forskellige typer af data. Følgende data indgår i evalueringen:

Registerdata

Deskriptive registerdata inddrages for at belyse centrenes arbejde med at sikre praktikcenterelevens uddannelsesgaranti og understøtte, at eleverne får en uddannelsesaftale. Registerdata er trukket og leveret af Styrelsen for It og Læring (STIL) til brug i forbindelse med denne evaluering. De opgørelser, der er markeret med (*), er defineret af MBUL og REU og indgår direkte i den kommende udbudsrunde. De øvrige opgørelser er defineret af EVA.

De udvalgte data belyser følgende forhold vedrørende overgang fra grundforløb til hovedforløb:

- Antallet af praktikcenterelever i relation til øvrige elever, fordelt på uddannelser*
- Udviklingen med hensyn til antallet af korte aftaler, delaftaler og restaftaler, fordelt på uddannelser*.

I evalueringen indgår desuden registerdata, som belyser elevernes forløb i praktikcentrene. Der inddrages registerdata, der belyser:

- Den gennemsnitlige tid, en praktikcenterelev opholder sig i et praktikcenter, fordelt på uddannelser*
- Hvor hurtigt praktikcentereleverne indgår en aftale, efter at de er optaget i et praktikcenter, fordelt på uddannelser*
- Hvor stor en andel af praktikcentereleverne der indgår i forløb, hvori der indgår en restaftale efter en eller flere delaftaler eller korte aftaler
- Hvor stor en andel af praktikcentereleverne der indgår i forløb, hvori der indgår en lønnet aftale (delaftale, kort aftale eller restaftale), efter at de har været et VFU-forløb
- Hvor stor en andel af praktikcentereleverne der indgår lønnede aftaler med virksomheder, som har deres første elev, eller virksomheder, der ikke har haft en elev inden for de seneste fem år.

⁵ Evaluering af praktikcentre del 1 og 2, Danmarks Evalueringsinstitut 2015.

Interview med praktikpladsopsøgende medarbejdere og ledere

På baggrund af registerdata for praktikcenter elevernes forløb har EVA identificeret en eller flere uddannelser på i alt 16 praktikcentre, der har et relativt stort antal elever i nye praktikvirksomheder og/eller et stort antal elever, der har indgået en restaftale efter en delaftale eller en kort aftale eller en uddannelsesaftale efter et VFU-forløb. EVA har i forbindelse med udvælgelsen desuden lagt vægt på at inddrage forskellige uddannelsesområder, herunder de uddannelser, der har den største elevvolumen i praktikcentrene.

Telefoninterviewene belyser, hvilke faktorer i det praktikpladsopsøgende arbejde der efter praktikcentrenes vurdering er betydningsfulde for praktikvirksomhedernes beslutning om at indgå hhv. en delaftale, en kort aftale eller en restaftale med en elev. Derudover afdækker telefoninterviewene praktikcentrenes erfaringer med hensyn til nye virksomheder, som i denne sammenhæng er defineret som virksomheder, der ikke inden for de seneste fem år har haft en elev.

Interview med praktikvirksomheder

EVA har desuden gennemført telefoninterview med 16 praktikvirksomheder for at belyse deres vurderinger af det praktikpladsopsøgende arbejde for elever i praktikcentrene, herunder hvilke konkrete forhold de tillægger betydning i dette arbejde.

Telefoninterviewene med praktikvirksomheder belyser, hvilken kontakt den enkelte virksomhed har haft med praktikcenterets eller skolens praktikpladsopsøgende medarbejdere, og hvad der i virksomhedens optik har været betydningsfuldt for beslutningen om at indgå en uddannelsesaftale med en praktikcenterelev.

Appendiks A indeholder en mere udfoldet redegørelse for evalueringens datagrundlag.

Evalueringen er gennemført af en projektgruppe på EVA bestående af evalueringskonsulent Stine Sund Hald, chefkonsulent Pernille Hjermov (projektleder), metodekonsulent Thomas Hem Pedersen (indtil september 2015), metodekonsulent Cecilie Juul Jørgensen (fra september 2015) og evalueringsmedarbejderne Anders Warring, Siff Borregaard Mikkelsen og Jesper Sigsgaard-Rasmussen.

Om denne rapport

Evalueringens resultater er fremstillet i denne rapport, som ud over resume og denne indledning omfatter fire kapitler. Kapitlerne rummer følgende:

Status for praktikcentereleverne og deres uddannelsesaftaler

Kapitlet belyser den relative udvikling med hensyn til antallet af elever i skolepraktik og udviklingen med hensyn til de forskellige aftaletyper sammenlignet med året, inden praktikcentrene blev oprettet. Desuden belyser kapitlet, hvor lang tid der går, fra eleverne begynder i et praktikcenter, til de indgår deres første aftale med en virksomhed, og hvor lang tid de i gennemsnit er i praktikcenteret i løbet af det første år, samt antallet af elever, der ikke opnår en uddannelsesaftale i løbet af det første år i et praktikcenter. Kapitlet belyser forskelle mellem de 46 forskellige uddannelser, der blev udbudt i skolepraktik indtil sommeren 2015.

De forskellige aftaletypers rolle i elevernes forløb

Kapitlet belyser via registerdata elevernes forløb i praktikcentrene, herunder hvilken rolle VFU-forløb, delaftaler, korte aftaler og restaftaler spiller i elevernes samlede forløb. Kapitlet rummer desuden en analyse af VFU-forløbenes betydning for elevernes uddannelsesaftaler samt de betydningsfulde elementer i praktikcentrenes anvendelse af VFU-forløb i denne sammenhæng.

Praktikcenterets opgave med hensyn til praktikvirksomhederne

På baggrund af registerdata om andele af praktikcenterelever i nye praktikvirksomheder samt interview med repræsentanter for praktikcentre og praktikvirksomheder belyser kapitlet, hvilke elementer i det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcentereleverne der har betydning for at fastholde eksisterende praktikvirksomheder og skaffe uddannelsesaftaler med nye praktikvirksomheder.

Praktikcenterets opgaver med hensyn til eleverne

Kapitlet beskriver de elementer, der er betydningsfulde for elevernes egen søgeproces, herunder hvordan de praktikpladsopsøgende medarbejdere arbejder med at skabe et godt match mellem den enkelte elev og den praktikvirksomhed, som eleven søger praktikplads i. Konklusionerne tager afsæt i interview med repræsentanter for praktikcentre og praktikvirksomheder.

Rapporten rummer desuden et metodeappendiks med en udfoldet gennemgang af evalueringens enkelte elementer. Derudover er der udarbejdet en tabelrapport med samtlige data, der ligger til grund for evalueringen. Tabelrapporten findes på www.eva.dk.

3 Status for praktikcenter eleverne og deres uddannelsesaftaler

Formålet med praktikcentrene er at understøtte, at eud-eleverne har mulighed for at færdiggøre deres uddannelse, selvom de ikke har en uddannelsesaftale med en praktikvirksomhed, når de afslutter deres grundforløb. Desuden skal det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcenter eleverne være med til at sikre, at elevernes uddannelse udgøres mest muligt af oplæring i en virksomhed.

Dette kapitel beskriver, hvordan eud-eleverne fordeler sig, efter at de har afsluttet et grundforløb. Vi følger i kapitlet udviklingen fra året, inden skolepraktikken blev samlet i praktikcentre, til to år efter. Desuden belyser kapitlet, hvordan brugen af de forskellige aftaletyper har udviklet sig i samme periode.

I kapitlet indgår der desuden en række opgørelser af, hvor lang tid praktikcenter elever er i et praktikcenter, og hvor lang tid der går, før eleverne indgår en uddannelsesaftale i en praktikvirksomhed i løbet af det første år. Herudover indgår en opgørelse af, hvor stor en andel af eleverne på de forskellige uddannelser der i løbet af deres første år i et praktikcenter ikke indgår en aftale med en praktikvirksomhed.

Analyserne i kapitlet er baseret på en registerundersøgelse gennemført af STIL som en del af denne evaluering. Udvalgte data er præsenteret i kapitlet, mens data for samtlige uddannelser med skolepraktik findes i evalueringens tabelrapport.

3.1 Grundforløbselevernes fordeling på praktikcenter og øvrige aftaletyper

Tabel 1 viser, hvor elever, der har afsluttet et grundforløb, befinder sig, tre måneder efter at de har opnået deres kvalifikation til hovedforløb. Herunder opgøres det, om eleverne er i gang med et hovedforløb, og i givet fald på hvilken måde. Tabellen viser desuden, hvor mange elever der ikke er i gang med et hovedforløb. Elever der ikke er i gang med et hovedforløb er elever, der har gennemført et grundforløb og som tre måneder efter enten er praktikpladsøgende eller ikke optræder i de øvrige statuskategorier i tabellen.

Tabel 1
Hvad laver eleverne tre måneder efter grundforløb?

	I gang med hovedforløb					Ikke i gang med hovedforløb	
	I ordinær aftale	I skole- aftale/skp	I restaftale	I anden type aftale	I uddannelse uden praktik	Praktikplads- søgende	Ikke praktik- pladssøgende
Oktober 2014 – juni 2015 (N = 37.015 elever)	8.666 (23 %)	5.513 (15 %)	413 (1 %)	4.027 (11 %)	863 (2 %)	3.377 (9 %)	14.156 (38 %)
Oktober 2013 – juni 2014 (N = 34.852 elever)	9.276 (27 %)	4.763 (14 %)	386 (1 %)	3.673 (11 %)	864 (3 %)	3.546 (10 %)	12.344 (35 %)
Oktober 2012 – juni 2013 (N = 33.626 elever)	9.580 (29 %)	4.633 (14 %)	344 (1 %)	2.931 (9 %)	807 (2 %)	3.496 (10 %)	11.835 (35 %)

Kilde: Registeranalyse, STIL 2015.

Note: Tabellen viser antallet og andelen af elever inden for hver kategori. Elever, der har afsluttet deres grundforløb i de angivne perioder, er medtaget i opgørelsen.

Tabellen omfatter ikke elever fra indgangen "Sundhed, omsorg og pædagogik", da andelen af elever, der overgår til skp på tandklinikassistentuddannelsen er så lille i forhold til andelen af elever, der overgår til social og sundhedsuddannelsen og til uddannelsen til pædagogisk assistent, at andelen af skp-elever med opnået kvalifikation til hovedforløb fra denne indgang vil give et misvisende billede.

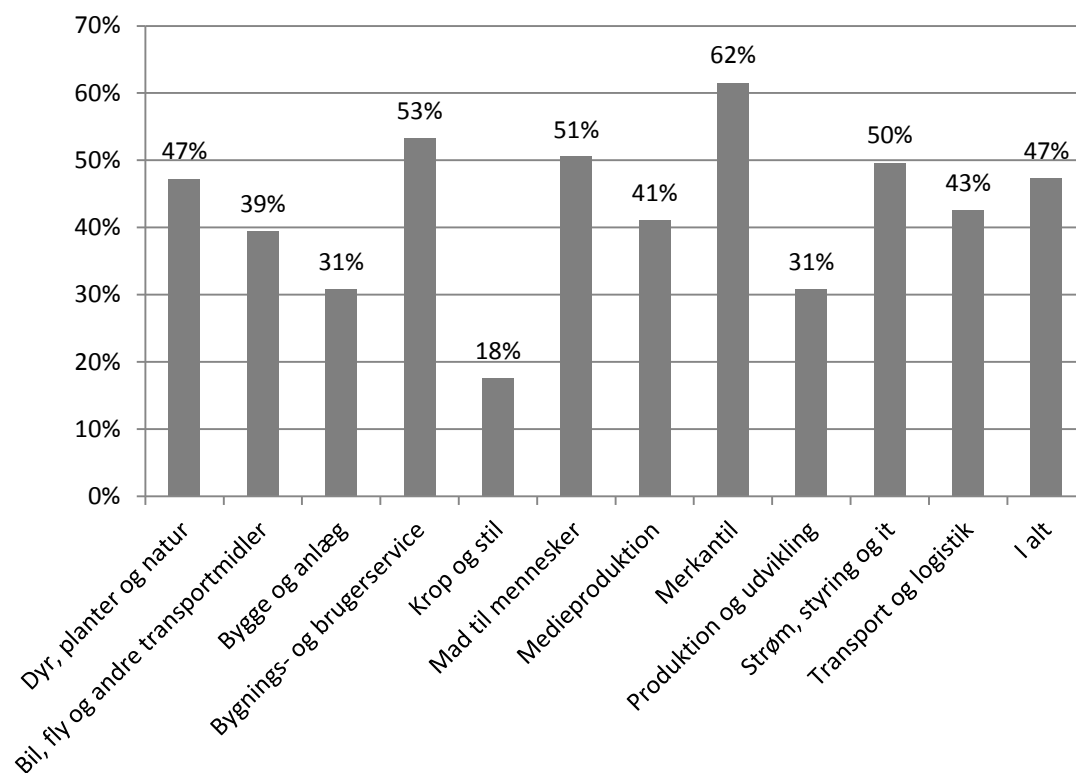
Som det fremgår af tabellen, er der i perioden, fra før skolepraktikken blev samlet i praktikcenter, til to år efter at de er blevet etableret, en stabil andel af elever, der er i gang med skolepraktik, nemlig 14 % i perioden frem til juni 2014 og 15 % i perioden oktober 2014 – juni 2015.

I samme periode er der sket et fald på 6 procentpoint i andelen af elever, der, tre måneder efter at de er færdige med deres grundforløb, har indgået en ordinær uddannelsesaftale. I den undersøgte periode er der samtidig en stabil andel af elever, der ikke er i gang med et hovedforløb, tre måneder efter at de har afsluttet grundforløbet. Andelen var i perioden oktober 2012 – juni 2013 45 %, mens den i samme periode i 2014/15 var 47 %.

Ser vi nærmere på de enkelte indgange i perioden oktober 2014 – juni 2015, fremgår det, at variationen inden for de enkelte indgange er stor. Figur 1 viser andelen af elever, der, tre måneder efter at de havde færdiggjort deres grundforløb, ikke var i gang med et hovedforløb.

Figur 1

Andel af elever, der tre måneder efter afsluttet grundforløb ikke var i gang med et hovedforløb

Kilde: Registeranalyse, STIL 2015.

Note: Figuren medtager elever, der afsluttede et grundforløb i perioden oktober 2014 – juni 2015.

Figuren omfatter ikke elever fra indgangen "Sundhed, omsorg og pædagogik", da andelen af elever, der overgår til skp på tandklinikassistentuddannelsen er så lille i forhold til andelen af elever, der overgår til social og sundhedsuddannelsen og til uddannelsen til pædagogisk assistent, at andelen af skp-elever med opnået kvalifikation til hovedforløb fra denne indgang vil give et misvisende billede.

Andelen, der ikke er i gang med et hovedforløb tre måneder efter afsluttet grundforløb i 2014/15, er størst blandt elever fra det merkantile grundforløb (62 %), mens den er mindst blandt elever, der har afsluttet grundforløbet på indgangen Krop og stil (18 %). Set på tværs af den undersøgte periode er andelen nogenlunde stabile inden for de enkelte indgange. Dette fremgår af data i evalueringens tabelrapport.

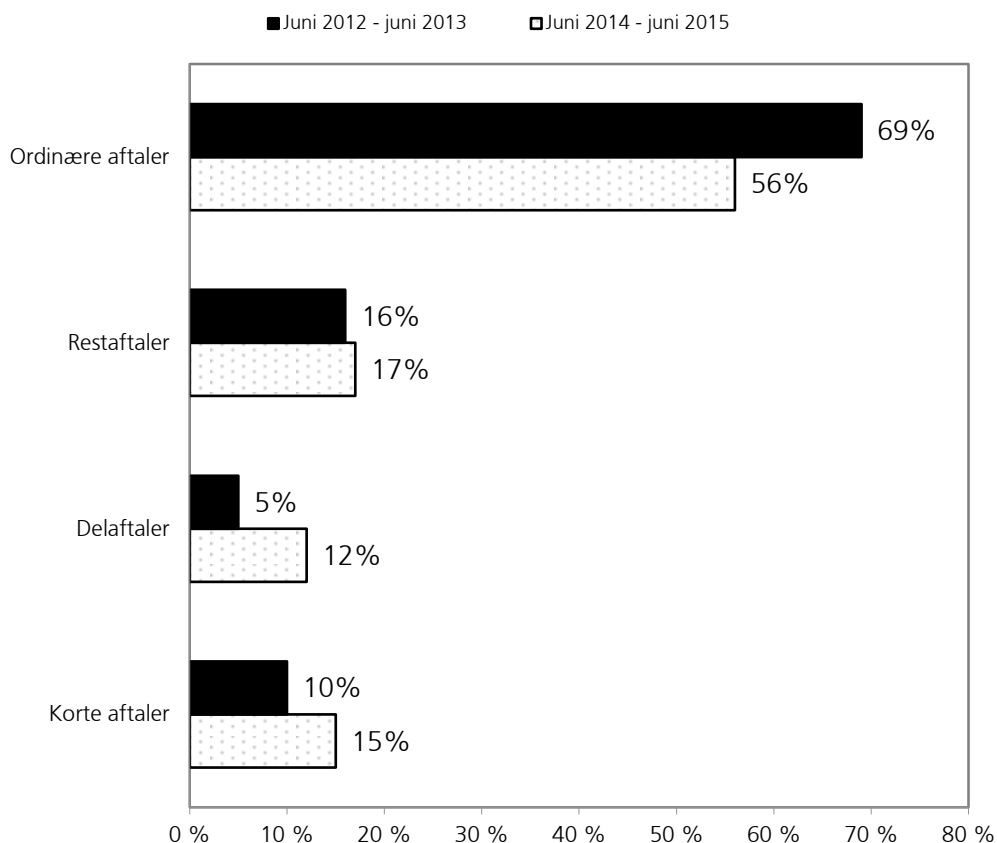
3.2 Udviklingen med hensyn til aftaletyper

Praktikcentrene skal med det praktikpladsopsøgende arbejde for, at mest muligt af praktikcenter-eleverne uddannelse foregår som praktik i en virksomhed. Praktikcenteret skal derfor tilrettelægge et samlet forløb for praktikcenter-elever med mest muligt anvendelse af de forskellige aftaletyper. I dette afsnit ser vi nærmere på, i hvilket omfang de forskellige aftaletyper bliver anvendt på de skoler, der er godkendt til at have et praktikcenter.

Alle eud-elever har mulighed for at indgå en ordinær praktikaftale, der dækker hele hovedforløbet, eller en kort aftale, der dækker en praktikperiode og en hel skoleperiode. Praktikcenter-elever kan herudover indgå en delaftale, dvs. en aftale, der dækker dele af en igangværende praktikperiode, men ikke en skoleperiode. Desuden kan en praktikcenter-elev indgå en restaftale, som dækker den resterende periode af elevens hovedforløb.

Figur 2 viser antallet af aftaler, der er indgået på de skoler, der er godkendt til at have et praktikcenter. Niveauet i perioden juni 2014 – juni 2015, dvs. to år efter oprettelsen af praktikcentrene, er i figuren sammenlignet med niveauet for de forskellige aftaletyper i perioden juni 2012 – juni 2013, dvs. året, inden praktikcentrene blev oprettet.

Figur 2
Udviklingen med hensyn til antallet af aftaler inden for de forskellige aftaletyper efter indførelsen af praktikcentre

Kilde: Registeranalyse, STIL 2015.

Population: det samlede antal aftaler i perioden juni 2012 – juni 2013 er 30.254 og 31.124 i perioden juni 2014 – juni 2015.

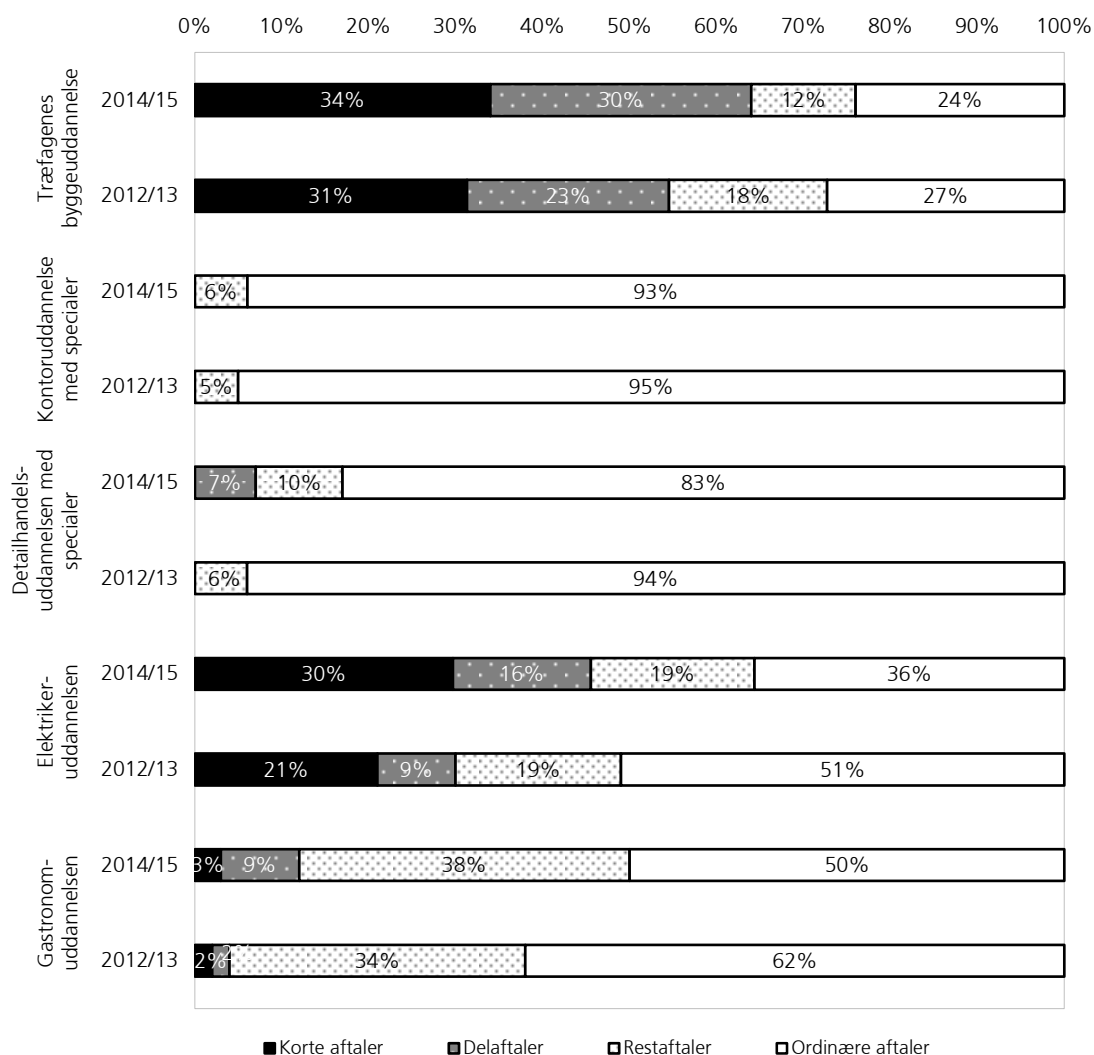
Note: Figuren rummer en samlet opgørelse over aftaler på de skoler, der er godkendt til at have et praktikcenter.

Som det fremgår af figuren, er andelen af korte aftaler og delaftaler steget i perioden, så de i 2014/15 tilsammen tegner sig for over en fjerdedel af alle aftaler (27 %). Andelen af restaftaler har været nogenlunde stabil i perioden. De ordinære uddannelsesaftaler er gået tilbage med 13 procentpoint i perioden. I 2014/15 var ca. halvdelen (56 %) af alle indgåede aftaler for elever, der var indskrevet på skoler, der er godkendt til at have et praktikcenter, ordinære uddannelsesaftaler. Til sammenligning var denne andel i 2012/13 69 %.

Kigger vi nærmere på de enkelte uddannelser, viser det sig, at der er særligt store andele af korte aftaler og delaftaler inden for nogle uddannelser. Af figur 3 fremgår andelen af de forskellige aftaletyper for de fem uddannelser med flest aftaler i perioden juni 2014 – juni 2015.

Figur 3 Udviklingen med hensyn til antallet af aftaler inden for de forskellige typer efter indførelsen af praktikcentre

Figuren medtager de fem uddannelser med størst volumen i antal aftaler

Kilde: Registeranalyse, STIL 2015.

Note: Figuren rummer en samlet opgørelse over aftaler inden for de angivne uddannelser på de skoler, der er godkendt til at have et praktikcenter.

Note: Figuren medtager igangværende aftaler i perioden juni 2014 – juni 2015.

Figuren viser, at der på træfagernes byggeuddannelse og elektrikeruddannelsen bliver indgået flere korte aftaler og delaftaler end ordinære uddannelsesaftaler i 2014/15. For de to store merkantile uddannelser gælder det, at ordinære uddannelsesaftaler tegner sig for langt den største andel af aftalerne, herunder særligt for kontoruddannelsen med specialer, hvor 93 % af de indgåede aftaler er ordinære uddannelsesaftaler.

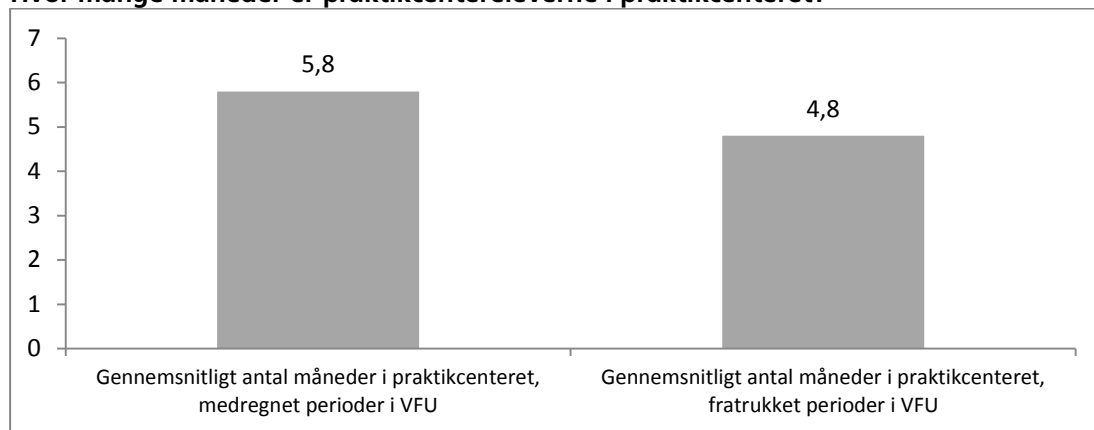
Figuren viser desuden, at den øgede brug af delaftaler og korte aftaler i høj grad findes inden for byggebranchen (træfagernes byggeuddannelse og elektrikeruddannelsen). Hvad angår detailhandelsuddannelsen med specialer, er der i 2014/15 indgået delaftaler (7 %), hvilket ikke var tilfældet i 2012/13, da der ikke blev indgået korte aftaler i den periode.

3.3 Elevernes tid i praktikcenter

Det er praktikcentrenes opgave at sikre, at mest muligt af elevernes uddannelse foregår i en virksomhed. Derfor ser vi i dette afsnit på, hvor mange måneder eleverne er i praktikcenteret i løbet af de første ti måneder, samt hvor mange måneder der går, før de indgår deres første uddannelsesaftale.

Figur 4 viser, at eleverne er gennemsnitligt 5,8 måneder i praktikcenteret ud af de første 10 måneder, de er indskrevet.

Figur 4
Hvor mange måneder er praktikcentereleverne i praktikcenteret?

Kilde: Registerundersøgelse, STIL 2015.

Note: Perioden er opgjort i måneder af 30,4 dages varighed.

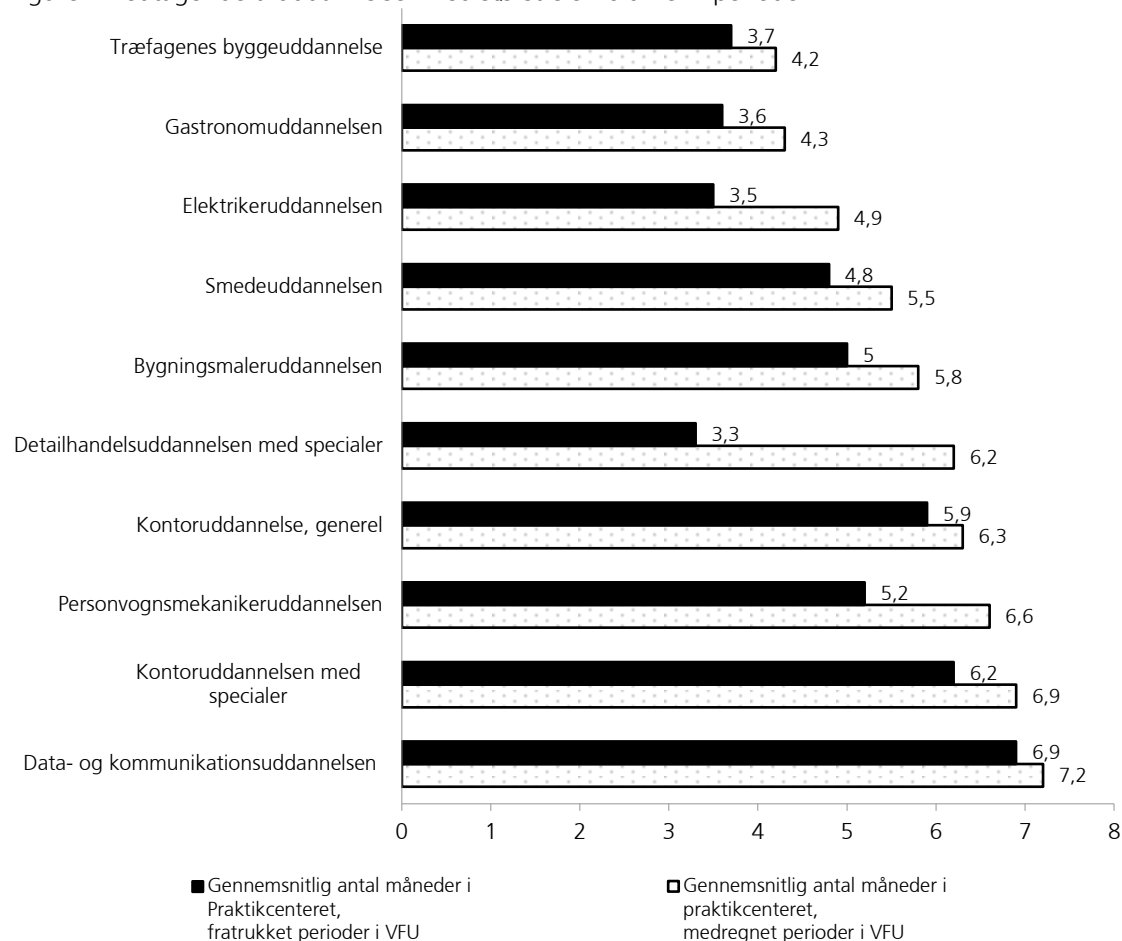
Note: Figuren medtager elever, der var indskrevet i et praktikcenter i perioden september 2013 – september 2014.

Eleverne er fulgt ti måneder fra indskrivelsesdatoen i et praktikcenter.

Hvis man fraregner de perioder, hvor eleverne er i VFU-forløb, er eleverne i gennemsnit 4,8 måneder i praktikcenteret ud af de første 10 måneder. Tallene dækker dog over forskelle på flere måneder mellem de enkelte uddannelser, hvilket fremgår af figur 5.

Figur 5
Hvor mange måneder er praktikcenterleverne i praktikcenteret?

Figuren medtager de ti uddannelser med størst elevvolumen i perioden.

Kilde: Registerundersøgelse, STIL 2015.

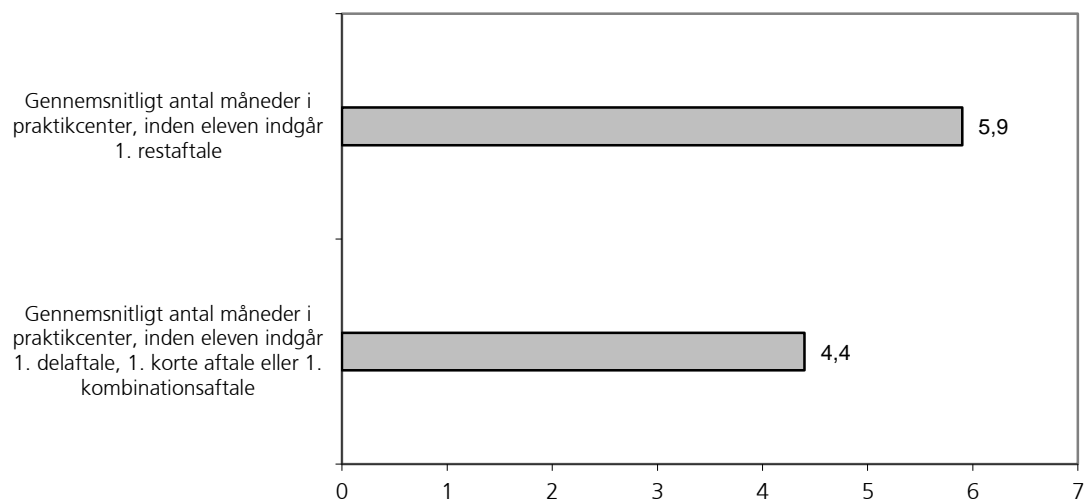
Note: Figuren medtager elever, der var indskrevet i et praktikcenter i perioden september 2013 – september 2014. Eleverne er fulgt ti måneder fra indskrivelsesdatoen i et praktikcenter.

Blandt de ti uddannelser, der har den største elevvolumen, opholder elever på træfagenes byggeuddannelse sig kortest tid i et praktikcenter. De er i centeret gennemsnitligt 4,2 måneder ud af de første 10 måneder. Regner man VFU-forløb med som perioder, hvor eleverne er i en aftale uden for centeret, er elever på træfagenes byggeuddannelse i gennemsnit 3,7 måneder i et praktikcenter ud af de første 10 måneder.

I den anden ende af spektret findes data- og kommunikationsuddannelsen, hvor eleverne er i praktikcenteret i 7,2 måneder i gennemsnit, før de indgår en aftale, mens det er 6,9 måneder for elever, der er i gang med kontoruddannelsen med specialer. For detailhandelsuddannelsen med specialer gælder det, at VFU-forløbene udgør så stor en andel af elevernes oplæring i praktikcenteret – næsten 3 måneder i løbet af de første ti måneder - at forskellen mellem perioden hhv. medregnet og fratrukket VFU-forløb er næsten tre måneder. Eleverne er gennemsnitligt 6,2 måneder i praktikcenteret i løbet af de første 10 måneder, hvis VFU-forløb ikke medregnes som en aftale, mens de kun er gennemsnitligt 3,3 måneder i praktikcenteret, hvis VFU-forløb regnes med.

Kigger vi på, hvor lang tid der går, før praktikcenterleverne indgår deres første aftale, er der stor forskel på, om der er tale om en restaftale eller om en delaftale, en kort aftale eller en kombinationsaftale. Det fremgår af figur 6.

Figur 6
Hvor lang tid går der, før eleverne indgår deres første aftale?

Kilde: Registerundersøgelse, STIL 2015.

Note: Perioden er opgjort i måneder af 30,4 dages varighed.

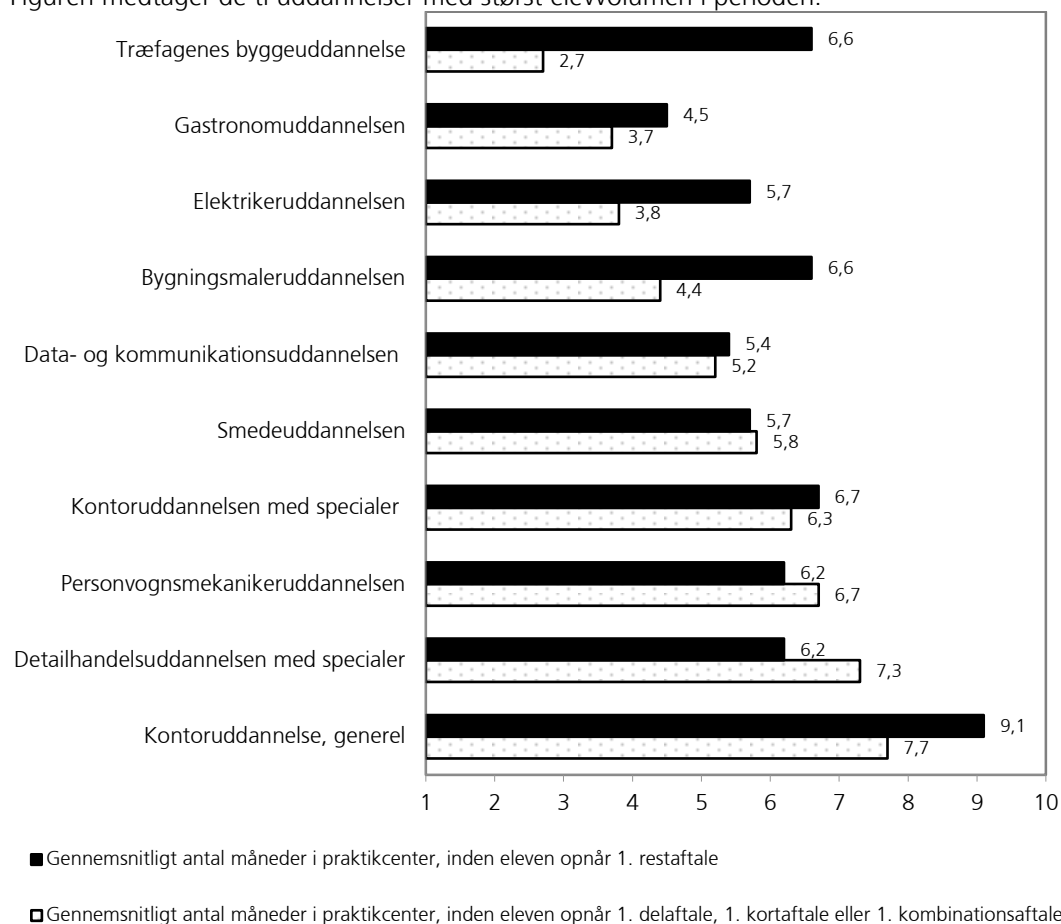
Note: Figuren medtager elever, der var indskrevet i praktikcenter i perioden september 2013 – september 2014. Eleverne er fulgt ti måneder efter indskrivelsesdatoen i et praktikcenter.

Som det fremgår af figuren, går der i gennemsnit halvanden måned mere, inden en praktikcenterelev har indgået en restaftale sammenlignet med en af de korte aftaletyper. Inden for de enkelte uddannelser er det dog ikke entydigt, at det tager længere tid at få en restaftale. Inden for detailhandelsuddannelsen og personvogsmekanikeruddannelsen er der gennemsnitligt kortere vej til en restaftale end til en af de korte aftaler.

Elever på træfagenes byggeuddannelse indgår hurtigst en aftale efter indskrivelse i et praktikcenter. Gennemsnitligt 2,7 måneder efter at eleverne på denne uddannelse er begyndt i praktikcenteret, indgår han/hun en af de korte aftaletyper. Dog går der gennemsnitligt 6,6 måneder, før eleverne indgår en restaftale. Det fremgår af figur 7.

Figur 7
Hvor mange måneder går der, før praktikcenterlever indgår deres første aftale?

Figuren medtager de ti uddannelser med størst elevvolumen i perioden.

Kilde: Registerundersøgelse, STIL 2015.

Note: Figuren medtager elever, der var indskrevet i praktikcenter i perioden september 2013 – september 2014. Eleverne er fulgt i de første ti måneder efter indskrivelse i praktikcenter.

Hvis vi i stedet for den gennemsnitlige varighed af perioder i praktikcenteret ser på andelen af elever, der ikke indgår en uddannelsesaftale, er det samlet set 55 % af praktikcenterleverne, der ikke har indgået en uddannelsesaftale med en virksomhed i de første 12 måneder i praktikcenteret. Dette fremgår af nedenstående tabel 2.

Tabel 2
Praktikcenterlever uden uddannelsesaftale efter 12 måneder i praktikcenter

Tabellen medtager de 20 uddannelser med største elevvolumen i perioden.

Uddannelse (n = antal praktikcenterlever i perioden)	Antal elever uden uddannelsesaftale	Andel af elever uden Uddannelsesaftale
Laboratorietandteknikeruddannelsen (n = 266)	259	97 %
Kontoruddannelse, generel (n = 414)	398	96 %
Skilteteknikeruddannelsen (n = 217)	177	82 %
Kontoruddannelsen med specialer (n = 566)	452	80 %
Ernæringsassistentuddannelsen (n = 304)	207	68 %
Data- og kommunikationsuddannelsen (n = 433)	286	66 %
Detailhandelsuddannelsen med specialer (n = 808)	498	62 %
Mediegrafikeruddannelsen (n = 225)	133	59 %
Lager- og terminaluddannelsen (n = 306)	179	58 %
Personvogsmekanikeruddannelsen (n = 1.108)	629	57 %

Fortsættes på næste side

Uddannelse (n = antal praktikcenter elever i perioden)	Antal elever uden uddannelsesaftale	Andel af elever uden uddannelsesaftale
Bygningsmaleruddannelsen (n = 747)	399	53 %
VVS-energiuddannelsen (n = 222)	112	50 %
Smedeuddannelsen (n = 436)	210	48 %
Tandklinikassistentuddannelsen (n = 284)	136	48 %
Frisøruddannelsen (n = 243)	112	46 %
Gastronomuddannelsen (n = 667)	303	45 %
Anlægsgartneruddannelsen (n = 229)	90	39 %
Mureruddannelsen (n = 412)	155	38 %
Elektrikeruddannelsen (n = 475)	133	28 %
Træfagenes byggeuddannelse (n = 1.041)	264	25 %
Samlet for alle 46 uddannelser (n = 11.354)	6.296	55 %

Kilde: Registeranalyse, STIL 2015.

Note: Tabellen medtager praktikcenter elever, der var indskrevet i perioden 1. september 2013 – 1. maj 2014. Eleverne er fulgt i de første 12 måneder efter indskrivelse i et praktikcenter.

I tabel 2 fremgår det, at de merkantile uddannelser også her skiller sig ud sammen med laboratorietandteknikeruddannelsen, skilteteknikeruddannelsen, ernæringsassistentuddannelsen og data- og kommunikationsuddannelsen. Tabellen viser, at over 60 % af eleverne på disse uddannelser i løbet af det første år i praktikcenteret ikke indgår en uddannelsesaftale.

I den anden ende af spektret findes træfagenes byggeuddannelse og mureruddannelsen, hvor mindre end en tredjedel af eleverne ikke indgår en uddannelsesaftale i løbet af det første år i et praktikcenter.

Praktikcenter elever uden en uddannelsesaftale kan have gennemført et eller flere VFU-forløb som en del af deres praktikuddannelse i den periode, hvor de ikke har en aftale. Opgørelsen betyder derfor, at de 6.296 elever uden en uddannelsesaftale kan have været ude i en virksomhed i løbet af det første år i praktikcenteret, men at der i så fald har været tale om et VFU-forløb.

3.4 Opsamling

Kapitlet viser, at praktikcenter elever udgør gennemsnitligt 15 % af de elever, der færdiggør et grundforløb to år efter praktikcentrene blev etableret. Denne andel har ikke ændret sig sammenlignet med året inden skolepraktikken blev samlet i praktikcentre. Samtidig er andelen af elever, der, tre måneder efter at de er færdige med deres grundforløb, ikke er i gang med et hovedforløb, 47 %. Den største gruppe, der ikke er i gang med et hovedforløb, findes blandt elever fra det merkantile grundforløb.

Brug af de forskellige aftaletyper

Hvad angår de forskellige aftaletyper for praktikcenter elever på skoler med et praktikcenter, er andelen af ordinære uddannelsesaftaler gået tilbage i den periode, hvor praktikcentrene har eksisteret, sammenlignet med året inden. I samme periode er andelen af korte aftaler og delaftaler steget. Det gælder især for uddannelser inden for byggebranchen, dvs. træfagenes byggeuddannelse, elektrikeruddannelsen og mureruddannelsen. For de merkantile uddannelser gælder det, at de ordinære uddannelsesaftaler stadig er den altdominerende aftaleform.

Samtidig er det dog i gennemsnit 55 % af eleverne i praktikcentrene, der ikke indgår en uddannelsesaftale inden for det første år i praktikcenteret. Dette dækker over store forskelle mellem uddannelserne.

Hvor lang tid er praktikcenter elever i praktikcenteret?

Når man måler i en periode på 10 måneder opholder praktikcenter elever sig i gennemsnit 5,8 måneder i praktikcenteret, hvis VFU-forløb medregnes og 4,8 måneder, hvis VFU-forløb fratreges den tid de er i praktikcenteret.

Der går i gennemsnit 5,9 måneder inden praktikcenter elever opnår en restaftale i løbet af de første 10 måneder, de er indskrevet i et praktikcenter. Til sammenligning går der i gennemsnit 4,4

måneder inden praktikcenterlever opnår 1. delaftale, 1. korte aftale eller 1. kombinationsaftale inden for de første 10 måneder eleverne har været indskrevet i et praktikcenter.

Uddannelsesmæssige forskelle på praktikcenterlevers forløb i et praktikcenter

Det er elever på de merkantile uddannelser, der opholder sig længst i et praktikcenter og hvor der går længst tid, før de indgår deres første aftale. 96 % af eleverne i skolepraktik inden for kontoruddannelse, generel indgår ikke en aftale i løbet af det første år i et praktikcenter. Det samme gælder for 80 % af eleverne i skolepraktik inden for kontoruddannelsen med specialer og 62 % af eleverne på detailhandelsuddannelsen med specialer. Samtidig er eleverne i detailhandelsuddannelsen gennemsnitligt i VFU-forløb i næsten tre måneder i løbet af de første ti måneder i et praktikcenter.

Med eud-reformen er strukturen for de merkantile uddannelser blevet ændret, og samtidig er kontoruddannelse, generel blevet nedlagt. Det betyder, at billedet fremover med stor sandsynlighed vil være ændret, og langt færre elever på disse merkantile uddannelser vil være indskrevet i et praktikcenter.

Eleverne på træfagenes byggeuddannelse har nogle markant andre forløb i praktikcentrene end eleverne på de merkantile uddannelser. Disse elever er hurtigere ude i en uddannelsesaftale og tilbringer samlet set kortere tid i praktikcenteret end de øvrige elever. Samtidig dominerer de korte aftaletyper på træfagenes byggeuddannelse, og andelen af ordinære uddannelsesaftaler er faldet siden oprettelsen af praktikcentrene. Samme tendens ses på de øvrige uddannelser inden for byggebranchen, fx elektrikeruddannelsen, bygningsmaleruddannelsen og mureruddannelsen.

Samtidig fortæller udbredelsen af aftaletyperne og antallet af måneder i et praktikcenter inden en aftale ikke noget om, hvilken rolle aftaletyperne spiller i elevernes samlede forløb, herunder om de korte aftaletyper og VFU-forløbene kan være med til at muliggøre indgåelse af en restaftale. Dette ser vi på i kapitel 4.

4 De forskellige aftaletypers rolle i elevernes forløb

Dette kapitel beskriver de forløb, hvor praktikcenter elever kommer i uddannelsesaftale som en del af deres uddannelse. Kapitlet belyser, dels i hvilket omfang de korte aftaletyper⁶ og VFU-forløb bliver efterfulgt af en restaftale, og dels hvordan de korte aftaletyper indgår i arbejdet med at sikre, at så stor en del af praktikcenter elevernes uddannelse som muligt foregår i en virksomhed, samt hvilken rolle vfu-forløbene spiller i denne sammenhæng.

I kapitlet er omfanget af de forskellige aftaletyper og de flow, praktikcenter eleverne indgår i, beskrevet på baggrund af registerdata. Analysen af de forskellige aftaletypers betydning i forbindelse med praktikcentrenes praktikpladsopsøgende arbejde, samt VFU-forløbenes rolle er baseret på interviewundersøgelsen. Formålet med den kvalitative del af denne evaluering er at udpege gode erfaringer i det praktikpladsopsøgende arbejde. De interviewede repræsentanter for praktikcentre og de interviewede læresteder er udvalgt med henblik på at belyse god praksis i det praktikpladsopsøgende arbejde. Udvælgelsen af deltagere i den kvalitative del af evalueringen er beskrevet i rapportens metodeappendiks.

Der er i kapitlet fremhævet de interviewede centres gode erfaringer med at indgå flere korte aftaler, delaftaler eller VFU-forløb, der efterfølges af en restaftale, og de interviewede virksomheders erfaringer med at indgå uddannelsesaftaler med praktikcenter elever efter en af de korte aftaletyper eller et VFU-forløb.

4.1 Uddannelsesaftalernes rolle i praktikcenter elevernes forløb

I dette afsnit beskrives de korte aftaletyper og den rolle, disse aftaler spiller i elevernes uddannelsesforløb, herunder i hvilken grad og hvordan aftalerne ser ud til at kunne lede til en restaftale i en virksomhed.

I tabel 3 ser vi på de delaftaler, korte aftaler og restaftaler, som praktikcenter eleverne har indgået, i en periode på 12 måneder efter at de startede i praktikcenteret. Opgørelsen viser, om praktikcenter eleverne kun indgik en af de korte aftaletyper, eller om de derefter indgik en restaftale inden for en periode på 12 måneder. Desuden viser tabellen, hvor stor en andel af eleverne der kom direkte i en restaftale inden for 12 måneder.

⁶ De korte aftaletyper indbefatter delaftaler og korte aftaler.

Tabel 3
Praktikcenterelever i uddannelsesaftaler, 12 måneder efter at de begyndte i et praktikcenter

Tabellen medtager de 20 uddannelser med størst elevvolumen

Uddannelse	Andel af praktikcenterelever kun i korte aftaler eller delaftaler	Andel af praktikcenterelever i restaftale efter en eller flere korte aftaler eller delaftaler	Andel af praktikcenterelever direkte i restaftale
Personvognsmekaniker-uddannelsen (n = 1.108)	13 %	1 %	29 %
Træfagenes byggeuddannelse (n = 1.041)	55 %	12 %	8 %
Detailhandelsuddannelsen med specialer (n = 808)	3 %	0 %	35 %
Bygningsmaleruddannelsen (n = 747)	29 %	4 %	13 %
Gastronomuddannelsen (n = 667)	10 %	6 %	39 %
Kontoruddannelsen med specialer (n = 566)	3 %	1 %	17 %
Elektrikeruddannelsen (n = 475)	40 %	9 %	23 %
Smedeuddannelsen (n = 436)	15 %	3 %	34 %
Data- og kommunikationsuddannelsen (n = 433)	11 %	3 %	21 %
Kontoruddannelse, generel (n = 414)	2 %	0 %	2 %
Mureruddannelsen (n = 412)	41 %	6 %	15 %
Lager- og terminaluddannelsen (n = 306)	1 %	1 %	39 %
Ernæringsassistentuddannelsen (n = 304)	5 %	1 %	26 %
Tandklinikassistentuddannelsen (n = 284)	23 %	10 %	19 %
Laboratorietandteknikeruddannelsen (n = 266)	2 %	0 %	1 %
Frisøruddannelsen (n = 243)	18 %	2 %	34 %
Anlægsgartneruddannelsen (n = 229)	28 %	5 %	28 %
Mediegrafikeruddannelsen (n = 225)	8 %	4 %	29 %
VVS-energiuddannelsen (n = 222)	25 %	3 %	21 %
Skilteteknikeruddannelsen (n = 217)	8 %	2 %	8 %
Samlet for alle 46 uddannelser (n = 11.354)	19 %	4 %	22 %

Kilde: Registeranalyse, STIL 2015.

Population: Praktikcenterelever, der var indskrevet i perioden 1. september 2013 – 1. maj 2014.

Tabellen viser, at i alt 26 % af praktikcentereleverne indgår en restaftale i løbet af det første år, de er indskrevet i et praktikcenter. Disse elever har enten indgået en restaftale direkte fra praktikcenteret eller været i en kort aftale eller en delaftale inden. I alt 22 % af praktikcentereleverne indgår en restaftale som det første. Særligt elever på gastronomuddannelsen (39 %), lager- og

terminaluddannelsen (39 %), frisøruddannelsen (34 %) og smedeuddannelsen (34 %) indgår i stort omfang restaftalen som det første.

Det fremgår ligeledes af tabellen, at i alt 4 % (429) af praktikcenterleverne indgik en kort aftale eller en delaftale, inden de indgik en restaftale. Den meget lille andel kan hænge sammen med, at populationen er fulgt i 12 måneder, efter at eleverne er begyndt i praktikcenteret. En længere måleperiode kan vise, om en større andel af eleverne kommer videre i en restaftale efter en kort aftale eller en delaftale, da det eksempelvis ikke er alle elever, der kan nå at afslutte deres korte uddannelsesaftale inden for det første år. Inden for de 12 første måneder, eleverne er i praktikcenteret, har 19 % af dem udelukkende indgået en kort aftale eller en delaftale. Denne gruppe elever kan potentielt overgå til en restaftale, når de har afsluttet deres korte aftale eller delaftale.

Ved nærmere analyse viser tabellen, at træfagenes byggeuddannelse skiller sig ud, fordi andelen af praktikcenterlever, der har indgået en kort aftale eller en delaftale forud for deres restaftale, er 12 % og dermed større end andelen af praktikcenterlever, der er startet direkte i en restaftale (8 %). 55 % af praktikcenterleverne fra træfagenes byggeuddannelse har udelukkende været i delaftaler eller korte aftaler inden for de første 12 måneder i praktikcenteret. Dette hænger godt sammen med det mønster, der fremgår af figur 3, som viser, at delaftaler og korte aftaler bruges i stort omfang inden for træfagenes byggeuddannelse. For elever på murer- og elektrikeruddannelsen gælder det, at ca. 40 % af praktikcenterleverne kun har benyttet de korte aftaletyper i det første år i praktikcenteret.

Erfaringer med delaftaler og korte aftaler

I dette afsnit sætter vi fokus på, hvordan de forskellige aftaletyper indgår i det praktikpladsopsøgende arbejde. Afsnittet er baseret på interview med repræsentanter for praktikcentre og virksomheder, der har gode erfaringer med brug af korte aftaler og delaftaler.

De kortere uddannelsesaftaler, delaftaler og korte aftaler har en central plads i det praktikpladsopsøgende arbejde. Praktikcentre og praktikvirksomheder der indgår i undersøgelsen beskriver de korte aftaletyper som en nødvendighed, særligt inden for nogle uddannelser, hvis man skal fastholde eksisterende og tiltrække nye læresteder. Herudover spiller de korte aftaler en central rolle for eleverne, fordi disse aftaler kan være første skridt på vejen mod en restaftale, og fordi de bidrager til, at praktikcenterleverne kan oparbejde kompetencer i en virksomhed som en del af deres praktikuddannelse.

For det første kan de korte aftaletyper som nævnt bidrage til at fastholde eksisterende læresteder og tiltrække nye. I det praktikpladsopsøgende arbejde, der er målrettet nye læresteder, ser nogle af de interviewede praktikcentre det som en stor fordel, at de kan introducere delaftaler og korte aftaler. De korte aftaletyper kan virke mere overkommelige for en ny praktikvirksomhed, der måske er usikker på forløbet og ikke ønsker at binde sig til en restaftale.

Repræsentanter for praktikcentre og virksomheder, der indgår i undersøgelsen påpeger for det andet, at de korte aftaletyper også bliver anvendt i brancher med sæsonbetonet arbejde. Det gælder eksempelvis cykel- og motorcykelmekanikeruddannelsen, gastronomuddannelsen og anlægsgartneruddannelsen, hvor virksomhederne i nogle perioder ikke har arbejde til mere end en af de korte aftaletyper. Det samme gør sig gældende med hensyn til uddannelsesaftaler, der er knyttet til en entreprise inden for byggebranchen. Arbejdet med at etablere uddannelsesaftaler i forbindelse med entrepriser begrænser sig til de praktikcentre, der udbyder uddannelser, der er relevante for byggebranchen.

For det tredje har nogle praktikcentre gode erfaringer med at kontakte praktikvirksomheder angående en elev i en ordinær uddannelsesaftale, inden eleven skal begynde på en skoleperiode. Formålet er at tilbyde virksomheden at indgå en delaftale med en praktikcenterlev i den periode, hvor virksomhedens faste elev er i skole. De opsøgende medarbejdere oplever, at de ved at tilbyde denne model kan understøtte praktikcenterlevernes uddannelse og samtidig opfylde et behov hos virksomhederne, der ellers ville mangle en elev i løbet af skoleperioden.

Flere praktikcentre peger på, at nogle praktikvirksomheder anvender delaftaler som et middel til at holde eleverne til ilden. En oplæringsansvarlig fra en virksomhed siger fx:

Som udgangspunkt indgår vi kun de korte aftaler. Vi har desværre erfaringer med, at de ikke holder samme moment ved de lange aftaler. Derfor tager vi de korte. (Virksomhedsrepræsentant, træfagenes byggeuddannelse)

Det betyder, at den udbredte brug af de korte aftaletyper inden for nogle uddannelser også kan være et udtryk for, at nogle virksomheder lægger vægt på, at de har mulighed for at skifte eleven ud.

For praktikcentereleverne kan de korte aftaletyper være en vej ind i en virksomhed og første skridt på vejen til en restaftale, fordi eleverne kan få mulighed for at vise, hvad de kan. Samtidig kan de kortere uddannelsesaftaler øge elevernes kompetencer og give dem mulighed for at afprøve særlige branchemæssige specialiseringer. Evalueringen viser, at det er vigtigt, at praktikcentereleverne tilføjer de kompetencer, de har opnået gennem en delaftale eller en kort aftale, til deres ansøgning og cv, da det efterfølgende kan gøre eleven mere attraktiv for en praktikvirksomhed.

Omvendt peger praktikvirksomheder inden for nogle brancher på, at de ikke indgår delaftaler eller korte aftaler med elever, fordi det i deres øjne ikke er muligt for eleverne at opnå de relevante kompetencer i sådanne korte forløb. Dette gælder fx de merkantile uddannelser, hvor de korte aftaletyper ikke forekommer i særligt høj grad. Af afsnit 3.2 fremgår det, hvor store forskelle der er mellem de enkelte uddannelsesområder, når det gælder brug af hhv. korte aftaler, delaftaler, restaftaler og ordinære uddannelsesaftaler.

Det kan være en udfordring at indgå uddannelsesaftaler for praktikcentereleverne fra uddannelser med en stærk tradition for at tage elever i praktik direkte fra grundforløbet i ordinære uddannelsesaftaler frem for de korte aftaletyper eller restaftaler. Dette gælder eksempelvis inden for detailhandelsområdet, hvor mange virksomheder ønsker at have en elev i to år. Praktikcenteret har i den forbindelse til opgave at forklare virksomhederne, at praktikcentereleverne kan mere end da de afsluttede grundforløbet, fordi de allerede er i gang med deres praktikuddannelse i praktikcenteret.

Overgang fra de korte aftaletyper til en restaftale

Som det fremgår ovenfor, bliver de korte aftaler og delaftaler anvendt i højere grad nu end tidligere – særligt inden for nogle uddannelser. Dette afsnit belyser, hvad der har betydning for virksomhederne i den forbindelse, og hvordan praktikcentrene kan arbejde for, at de korte aftaletyper bliver efterfulgt af en restaftale.

4 % af praktikcentereleverne har inden for de første 12 måneder indgået en restaftale efter en kort aftale eller en delaftale. Flere af de interviewede virksomheder fremhæver, at de ser store fordele ved at have elever i længere tid end ved en delaftale, fordi eleverne bliver bedre til at indgå i arbejdet i virksomheden, som tiden går.

Evalueringen viser, at virksomhederne skal kunne se perspektiver i både eleven og de fremtidige arbejdsopgaver, hvis de skal indgå en restaftale efter en af de korte aftaletyper. Nogle virksomheder beskriver, at de bliver motiveret til at indgå en restaftale med en elev, når de kan overskue tidshorizonten for, hvornår eleven er færdig med sin uddannelse. For nye virksomheder gælder det særligt, at de vil indgå en restaftale med eleven, når de oplever, at der er økonomi til det.

I interviewene peger virksomhederne på, at der ligger forskellige overvejelser bag, når de indgår en restaftale med en elev fra et praktikcenter. Nogle virksomheder peger på, at de indgår en restaftale for at sikre sig, at eleven bliver i virksomheden, fordi han/hun opfylder et behov og ikke kan undværes. Virksomhederne peger også på, at årsagen til at indgå en restaftale med en elev kan være en ansvarlighedsfølelse over for eleven.

Både praktikcentre og virksomheder giver udtryk for, at det kan skabe grobund for flere restaftaler til praktikcentereleverne, hvis en praktikpladsopsøgende medarbejder følger op på de kortere uddannelsesaftaler ved at kontakte virksomheden, inden aftalen løber ud. Opfølgning hos virksomhederne er, ifølge praktikcentrene, medvirkende til at motivere virksomhederne til at lade en praktikcenterelev i en kort aftale eller en delaftale fortsætte i en restaftale. Ofte tager eleverne selv den opfølgende dialog med virksomheden for at motivere virksomheden til at indgå en restaftale.

4.2 VFU-forløbenes rolle som et skridt på vejen til en uddannelsesaftale

Et af de redskaber, som mange praktikcentre benytter for at understøtte, at eleverne får specifikke, praksisnære kompetencer, er VFU-forløb. Dette afsnit belyser, i hvor stort omfang VFU-forløb bliver anvendt, og hvad der skal til for at VFU-forløb også kan spille i praktikcenterelevernes vej mod en uddannelsesaftale. Afsnittet bygger på registerdata og data fra interview med repræsentanter for praktikcentre og virksomheder, der har erfaring med VFU-forløb.

I VFU-forløb er eleven i en virksomhed, dog uden at indgå i produktionen. Hvis eleven deltager i konkrete arbejdsprocesser i virksomheden, skal en medarbejder træde tilbage og indtage en instruerende rolle over for eleven.

Både virksomheder og praktikcentre peger i interviewundersøgelsen på, at et VFU-forløb også kan være en måde for eleverne at få foden indenfor i en praktikvirksomhed på med henblik på at indgå en egentlig, lønnet aftale, men at det kræver nogle tydelige rammer, hvis forløbene skal spille en sådan rolle i elevernes forløb.

Tabel 4 viser, hvilken rolle et VFU-forløb spiller i praktikcenterelevernes forløb.

Tabel 4
Elever i VFU-forløb, der efterfølges af en restaftale inden for otte måneder, efter at de er begyndt i et praktikcenter forløb

Tabellen medtager de 20 uddannelser, der har det største antal elever i VFU-forløb.

Uddannelse	Totalt antal elever i VFU indenfor otte måneder	Andel elever i VFU efterfulgt af en restaftale	Andel elever i VFU efterfulgt af en kort aftale eller en delaftale	Andel af elever, hvor VFU efterfølges af en uddannelsesaftale (restaftale, kort aftale eller delaftale)
Detailhandelsuddannelsen med specialer	946	27 %	5 %	32 %
Personvognsmekanikeruddannelsen	915	24 %	14 %	38 %
Træfagenes byggeuddannelse	678	7 %	71 %	78 %
Bygningsmaleruddannelsen	548	13 %	36 %	49 %
Elektrikeruddannelsen	482	18 %	49 %	67 %
Gastronomuddannelsen	383	40 %	18 %	58 %
Smedeuddannelsen	256	33 %	28 %	61 %
Lager- og terminaluddannelsen	252	38 %	3 %	41 %
Mureruddannelsen	251	12 %	47 %	59 %
Tandklinikassistentuddannelsen	221	14 %	34 %	48 %
Ernæringsassistentuddannelsen	207	21 %	7 %	28 %

Fortsættes på næste side

Fortsat fra forrige side

Uddannelse	Totalt antal elever i VFU inden otte måneder	Andel elever i VFU efterfulgt af en restaftale	Andel elever i VFU efterfulgt af en kort aftale eller en delaftale	Andel af elever, hvor VFU efterfølges af en uddannelsesaftale (restaftale, kort aftale eller delaftale)
Kontoruddannelsen med specialer	198	26 %	6 %	32 %
Frisøruddannelsen	192	28 %	24 %	52 %
Anlægsgartneruddannelsen	155	18 %	34 %	52 %
Kontoruddannelse, generel	138	1 %	4 %	5 %
Autolakereruddannelsen	107	10 %	23 %	33 %
Mediegrafikeruddannelsen	106	21 %	19 %	40 %
Data- og kommunikationsuddannelsen	105	32 %	19 %	51 %
Skilteteknikeruddannelsen	96	10 %	21 %	31 %
Cykel- og motorcykelmekanikeruddannelsen	90	30 %	18 %	48 %
I alt (for alle 46 uddannelser)	7.375	22 %	26 %	48 %

Kilde: Registerundersøgelse, STIL 2015.

Population: Praktikcenterelever, der er begyndt i praktikcenteret i perioden september 2013 – september 2014.

Overordnet viser tabellen, at VFU-forløb kan være en døråbner for eleverne med hensyn til at indgå egentlige, lønnede aftaler, men ikke nødvendigvis er det. Samlet set indgår 48 % af de elever, der er i et VFU-forløb inden for de første otte måneder i et praktikcenter, efterfølgende en lønnet uddannelsesaftale.

Samtidig er der tydelige uddannelsesspecifikke forskelle på, hvor almindeligt det er, at et VFU-forløb fører til en restaftale, og hvor almindeligt det er at et VFU-forløb fører til en af de korte aftaletyper. Set på tværs af alle uddannelser i praktikcentrene indgår 22 % af eleverne en restaftale efter et VFU-forløb, mens 26 % indgår en kort aftale eller en delaftale, efter at de har været i et VFU-forløb.

Tabellen viser, at der er stor forskel på, hvor almindeligt det er, at et VFU-forløb i det hele taget efterfølges af en uddannelsesaftale, når man ser på de 20 uddannelser, der har det største antal elever i VFU-forløb. For elever på træfagenes byggeuddannelse er det langt mere almindeligt, at et VFU-forløb efterfølges af en kort aftale eller en delaftale end at det efterfølges af en restaftale. Her er det 71 % af eleverne i et VFU-forløb, der efterfølgende indgår en af de kortere aftaletyper, mens kun 7 % indgår en restaftale efter et VFU-forløb. Tendensen er den samme for elever på elektrikeruddannelsen og mureruddannelsen. Her indgår hhv. 49 % og 47 % en kort aftale eller en delaftale efter VFU-forløb, mens hhv. 18 % og 12 % indgår en restaftale efter et VFU-forløb.

Omvendt ser det ud på gastronomuddannelsen, hvor 40 % af praktikcentereleverne indgår en restaftale efter et VFU-forløb, og for elever på lager- og terminaluddannelsen, hvor 38 % indgår en restaftale efter et VFU-forløb. På smedeuddannelsen er det lige så almindeligt, at et VFU-forløb efterfølges af en restaftale som af en af de korte aftaletyper. Det gælder for hhv. 33 % og 28 % af eleverne i VFU-forløb. For eleverne på frisøruddannelsen er billedet næsten det samme med hhv. 28 % i en restaftale og 24 % i en kort aftale eller en delaftale.

De korte aftaletyper bliver, som tidligere nævnt, brugt i stort omfang inden for nogle brancher. For praktikcentrene betyder dette mere arbejde med at etablere og planlægge forløb for eleven

og virksomheden sammenlignet med forløb, hvor eleverne kommer direkte i en restaftale. De interviewede praktikcentre fremhæver, at det er muligt at planlægge disse forløb, men at det kræver en systematisk indsats og et skarpt fokus på elevernes læring at sikre, at det bliver et sammenhængende forløb for eleverne. Samtidig er det en central opgave at styre virksomhedernes brug af VFU, for at understøtte at eleverne kommer videre i en egentlig uddannelsesaftale.

Virksomheder og elever ser hinanden an via VFU-forløb

Blandt de interviewede praktikpladsopsøgende medarbejdere bliver det overordnet set fremhævet, at VFU-forløb kan være et redskab til at få praktikcenterlever ind i egentlige uddannelsesaftaler.

I nogle brancher ser virksomhederne det som en mulighed ved et VFU-forløb, at de kan se eleven i en arbejdsituation frem for udelukkende at vurdere elevens kompetencer gennem en skriftlig ansøgning eller ved en samtale. De interviewede praktikcentre vurderer, at VFU-forløb kan være et redskab til at få skabt uddannelsesaftaler med nye læresteder, fordi de nye læresteder ikke har erfaring med, hvilken type elev der vil passe ind i virksomheden, og derfor oplever et behov for at afprøve deres egen oplæringskapacitet, inden de indgår en egentlig aftale.

Både virksomheder og repræsentanter for praktikcentre peger på, at VFU-forløb samtidig bruges af eleverne til at afprøve deres kompetencer og interesseområder. Nogle praktikcentre oplever, at VFU-forløb blandt andet styrker de mere tilbageholdende elevers chancer for at indgå en aftale, både fordi de i løbet af VFU-forløbet bliver en del af virksomheden, og fordi nogle elever udvikler sig meget i løbet af et VFU-forløb.

Praktikcentrene peger på, at det er helt afgørende at formålet med VFU-forløb er klart for både eleverne og virksomhederne. Samtidig skal eleverne understøttes i, hvordan de konkret kan vise virksomheden, at de er motiverede for uddannelsen. En praktikcenterleder beskriver, hvordan man i praktikcenteret griber rammesætningen for VFU-forløb an:

Det er vigtigt at fortælle eleverne, at VFU er et springbræt til at få sig en uddannelsesaftale. Det er vigtigt at fortælle dem, at de bliver evalueret, og hvis de gør det godt, så kan de få en uddannelsesaftale. (Praktikcenterleder, personvognsmekanikeruddannelsen m.fl.)

Det er praktikcentrenes erfaring, at VFU-forløb kræver opfølgning fra praktikcenteret og fra eleven selv, hvis det skal føre til en lønnet uddannelsesaftale.

Modeller til at rammesætte VFU-forløb

Flere af de praktikcentre, der har gode erfaringer med at understøtte, at et VFU-forløb efterfølges af en uddannelsesaftale, peger på vigtigheden af at fastsætte tydelige rammer for forløbene, hvis VFU-forløb skal tjene det egentlige læringsformål og samtidig understøtte elevernes vej mod en uddannelsesaftale.

På tværs af centrene kan vi identificere to forskellige typer af rammesætning omkring VFU-forløb. De to modeller er beskrevet i boksen herunder.

Modeller til at rammesætte VFU-forløb

Model 1: VFU-forløb med mulighed for uddannelsesaftale

- Inden der bliver indgået en aftale om et VFU-forløb, beder praktikcenteret virksomhederne om at tilkendegive, at de er villige til at indgå en uddannelsesaftale med eleven, hvis VFU-forløbet er tilfredsstillende
- Modellen bliver anvendt til at sikre virksomhedernes villighed til at indgå en uddannelsesaftale

Model 2: VFU-forløb med en fast, kort tidsramme

- Praktikcenteret definerer en fast tidsramme for VFU-forløbet – typisk 14 dage.
- Modellen bliver anvendt til at sikre, at VFU-forløb i virksomheden sker inden for en afgrænset periode, hvorefter praktikcenteret har mulighed for at følge op på elevens fremadrettede forløb

De to modeller kan ifølge praktikcenterne være med til at understøtte, at virksomheder, der indgår en aftale om VFU-forløb med en elev, enten fra begyndelsen eller undervejs får et perspektiv hen imod en uddannelsesaftale. Der er eksempler på, at modellerne kan bruges både hver for sig eller samtidig.

Formålet med de to modeller er at gøre det tydeligt over for virksomhederne, at et VFU-forløb er et bidrag til elevernes praktikuddannelse, og at der skal være et perspektiv hen imod en uddannelsesaftale for eleven enten i den pågældende virksomhed eller i en anden virksomhed.

Der er flere eksempler på virksomheder, der først har afvist at indgå en uddannelsesaftale, men hvor VFU-forløbet alligevel har banet vejen for en uddannelsesaftale. En praktikvirksomhed beskriver her, hvordan den ændrede indstilling efter et VFU-forløb og ansatte eleven:

Tidligere havde vi ikke elever, fordi vi ikke syntes, vi havde tid til det. Det er et ansvar, som vi ikke tidligere har følt os klar til. [...] Vi har tidligere været uenige om, hvad der skulle til, for at vi får noget ud af det. Vi er så få, at vi ikke kan have en klods om benet. Man skal som elev gå ind i nogle opgaver. Men med Anita viste det sig hurtigt, at hun kunne klare rigtig meget. (Virksomhedsrepræsentant, Kontoruddannelsen med specialer)

Tidsrammen for VFU-forløb er på mange af de interviewede centre fastsat til 14 dage, men der er også eksempler på, at rammen er en måned. Et center, der har indført model 2 på detailhandelsuddannelsen med specialer, peger på, at der ved brug af model 2 må tages højde for, hvor lange VFU-forløb der bliver tilbudt på nærliggende skoler inden for samme uddannelse. Det kan give udfordringer, når andre erhvervsskoler i praktikcenterets område tilbyder virksomhederne længere VFU-forløb. Nogle praktikcentre er blevet kontaktet af virksomheder, der har undret sig over, hvorfor de kun har korte VFU-forløb, når naboskolen tilbyder længere forløb.

Det centrale i praktikcentrenes erfaringer er, at model 1 og model 2 kan være med til at støtte eleven i at kunne indgå reelle uddannelsesaftaler.

Indførelsen af en model, der fastlægger klare rammer for brugen af VFU-forløb, kan være forbundet med en modstand blandt praktikpladsopsøgende medarbejdere, der har været vant til at kunne forlænge elevens VFU-forløb, hvis virksomhederne ønskede det – også selvom der ikke var et klart ansættelsesperspektiv.

Det fremgår af flere interview, at LUU'erne spiller en afgørende rolle med hensyn til at fastsætte klare rammer for VFU-forløb. En praktikcenterleder fortæller her om praktikcenterets samarbejde med LUU'erne:

Det lokale uddannelsesudvalg er rigtig meget inde i arbejdet og har sat rammen på 14 dage. De er meget aktive. Det gør det også nemmere for mig som leder, når jeg ved, at der er nogle ambassadører i deres netværk [medlemmerne af LUU], som støtter op om den

ramme på 14 dage. Hvis nogle enkelte virksomheder siger, at der er en rigtig god grund til det, kan vi forlænge i 14 dage. (Praktikcenterleder, træfagenes byggeuddannelse m.fl.)

Arbejdet med at rammesætte VFU-forløb kræver således, at både ledelse, LUU'er og de praktikpladsopsøgende medarbejdere støtter op og holder fast i den model, der er aftalt med praktikcenteret.

4.3 Opsamling

Af dette kapitel fremgår det, at 22 % af praktikcentereleverne har indgået en restaftale som det første inden for det første år i et praktikcenter. Derudover har 4 % indgået en restaftale, efter at de har afsluttet en delaftale eller en kort aftale. Hvad angår VFU-forløb, viser registeranalysen, at 48 % af praktikcentereleverne efterfølgende indgår en uddannelsesaftale. 22 % af praktikcentereleverne indgår inden for de første otte måneder i praktikcenteret en restaftale efter et VFU-forløb, og 26 % indgår en kort aftale eller en delaftale efter VFU-forløb.

Evalueringen peger på, at de korte aftaletyper er centrale elementer i det praktikpladsopsøgende arbejde og i elevernes praktikuddannelse. Disse elementer kan sammen med et eventuelt VFU-forløb være med til at bane vejen for en restaftale. Dog er der behov for at fastlægge nogle meget tydelige rammer for VFU-forløbene, hvis der ikke skal ske misbrug af ordningen.

Omfanget af korte aftaler, delaftaler og VFU-forløb inden for nogle brancher medfører et behov for et omfattende koordinerende arbejde i samarbejde med praktikcentereleverne og virksomhederne om de forskellige aftaletyper. Opgaven kræver kendskab til virksomhederne og til eleverne samt systematik og ressourcer, når praktikcenteret skal sikre, at forløbet bidrager med kompetencer til elevens samlede praktikuddannelse.

Det fremgår ligeledes, at de korte aftaletyper kan medvirke til at fastholde praktikvirksomheder og åbne dørene til nye læresteder, da ikke alle virksomheder kan eller ønsker at indgå en længerevarende restaftale med en praktikcenterelev.

Samtidig er konjunkturerne regionalt og situationen i den enkelte branche afgørende for omfanget af uddannelsesaftaler og de aftaletyper, der bliver brugt. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, at konjunkturer og forholdene på det lokale arbejdsmarked har betydning for elevernes forløb og for det praktikpladsopsøgende arbejde. Arbejdsmarkedets parter i de lokale uddannelsesudvalg spiller her en central rolle, ved at de påtager sig at være ambassadører for en model, hvor VFU-forløbene har en begrænset varighed og følges af et krav om, at virksomheder skal være interesserede i at indgå en uddannelsesaftale efter et VFU-forløb.

Evalueringen peger på at følgende forhold er vigtige, når de korte aftaletyper og VFU-forløbene inddrages i det praktikpladsopsøgende arbejde:

- **Systematisk opfølgning på uddannelsesaftaler og VFU-forløb**

De praktikpladsopsøgende medarbejdere kan motivere virksomheder til at indgå en uddannelsesaftale ved at følge systematisk op hos virksomhederne, når praktikcenterelevernes korte aftale, delaftale eller VFU-forløb er ved at udløbe.

- **Dialog med virksomhederne på praktikcenterelevens initiativ**

Praktikcentereleverne kan bidrage til at undersøge, om der er grundlag for en restaftale ved at gå i dialog med virksomheden, inden deres korte aftale, delaftale eller VFU-forløb udløber.

- **Udnyt perioder, hvor elever i ordinære uddannelsesaftaler er på skole**

De praktikpladsopsøgende medarbejdere kan kontakte praktikvirksomheder, der har ordinære elever, med henblik på at etablere delaftaler til praktikcenterelever i den periode, hvor virksomhedens ordinære elev er på skole.

- **Rammesæt VFU-forløb i samarbejde med LUU**

Praktikcenteret kan tydeliggøre at VFU-forløb skal have et perspektiv henimod en uddannelsesaftale ved, i samarbejde med LUU, at sætte tydelige begrænsninger for forløbene. Tydelige rammer for VFU-forløb kræver desuden, at det er afstemt centrene imellem for at undgå en uhensigtsmæssig konkurrencesituation.

5 Praktikcenterets opgaver med hensyn til praktikvirksomheder

Dette kapitel drejer sig om de dele af det praktikpladsopsøgende arbejde, hvor de praktikpladsopsøgende medarbejdere har direkte kontakt til virksomheder. Vi belyser både kontakten til virksomheder i forbindelse med at sikre så mange praktikpladser som muligt inden for centerets uddannelsesområder og praktikcenterets opgave med at yde en særligt intensiv opsøgende indsats over for virksomheder, der ikke tidligere har været godkendt eller i en årrække ikke har haft en elev.

De praktikpladsopsøgende medarbejdere er i kontakt med virksomheder når de:

- opsøger praktikpladser i allerede godkendte eller blandt nye virksomheder
- hjælper virksomheder med administrativt arbejde, fx i forbindelse med godkendelser
- følger op på indgåede uddannelsesaftaler eller VFU-forløb
- samarbejder med det lokale uddannelsesudvalg (LUU) og det eventuelle praktikcenterudvalg.

I det følgende belyser vi omfanget af aftaler med nye læresteder og de elementer, der har betydning for omfanget af uddannelsesaftaler med nye virksomheder. Herudover peger vi i kapitlet på, hvilke forhold vedrørende virksomhedskontakten der generelt er vigtige i arbejdet med at understøtte, at så meget af elevernes uddannelse som muligt foregår i en praktikvirksomhed. Analysen tager afsæt dels i registerdata, dels i interview med repræsentanter for praktikcentre med relativt store andele af praktikcenterelever med en aftale med nye læresteder og med repræsentanter for nye praktikvirksomheder.

5.1 Omfanget af aftaler i nye virksomheder

En af praktikcentrenes opgaver er at yde en særligt intensiv opsøgende indsats over for virksomheder, der ikke tidligere har været godkendt som praktikvirksomheder. Dette slås fast i MBUL's vejledning om praktikcentre fra december 2013. Desuden blev der i forbindelse med vækstpakken i 2014 tildelt midler til det praktikpladsopsøgende arbejde blandt godkendte virksomheder, som i en længere periode ikke har haft en elev.

Tabel 5 viser, hvor mange aftaler praktikcenterelever har indgået med virksomheder, der ikke har haft elever inden for de seneste fem år. Tabellen inddrager aftaler både med praktikvirksomheder, der har en elev for første gang, og med praktikvirksomheder, som har haft elever tidligere, men har undladt at indgå aftaler med nye. I denne undersøgelse benævnes begge typer af virksomheder nye læresteder.

Tabel 5
Uddannelsesaftaler i nye læresteder, siden praktikcentrene blev oprettet

Tabellen medtager de 20 uddannelser med størst volumen i antal totale aftaler for praktikcenterelever.

Uddannelse	Aftaler med nye læresteder i perioden	Totalt antal aftaler i perioden	Andel af aftaler med nye læresteder
Skov- og naturteknikeruddannelsen	82	254	32 %
Gastronomuddannelsen	228	879	26 %
Anlægsgartneruddannelsen	82	330	25 %
Lager- og terminaluddannelsen	57	231	25 %
Mediegrafikeruddannelsen	53	218	24 %
Detailhandelsuddannelsen med specialer	205	876	23 %
Mureruddannelsen	181	803	23 %
Personvogsmekanikeruddannelsen	229	1.131	20 %
Kontoruddannelsen med specialer	92	305	20 %
Data- og kommunikationsuddannelsen	58	297	20 %
Ernæringsassistentuddannelsen	46	228	20 %
Anlægsstruktør-, bygningsstruktør- og brolæggeruddannelsen	37	186	20 %
Frisøruddannelsen	61	328	19 %
Snedkeruddannelsen	53	286	19 %
Træfagenes byggeuddannelse	516	3.015	17 %
Bygningsmaleruddannelsen	182	1.054	17 %
Tandklinikassistentuddannelsen	61	358	17 %
VVS-energiuddannelsen	38	289	13 %
Elektrikeruddannelsen	122	1.133	11 %
Smedeuddannelsen	57	514	11 %
I alt (for alle 46 uddannelser)	2.733	14.150	19 %

Kilde: Registerundersøgelse, STIL 2015.

Note: Opgørelsen gælder aftaler indgået i perioden september 2013 – maj 2015.

Set på tværs af alle uddannelser er næsten en femtedel (19 %) af de aftaler, der er indgået for praktikcenterelever, indgået med nye læresteder. For skov- og naturteknikeruddannelsen gælder det for nærmest en tredjedel af aftalerne (32 %). For fire af de uddannelser, der har en stor elevvolumen i praktikcenterregi, er næsten en fjerdedel af alle uddannelsesaftaler indgået med nye læresteder. Det gælder for gastronomuddannelsen (26 %), detailhandelsuddannelsen med specialer (23 %), mureruddannelsen (23 %) og personvogsmekanikeruddannelsen (20 %). Træfagenes byggeuddannelse er derimod en af de store uddannelser, hvor der er en mindre andel (17 %), og for elektrikeruddannelsen gælder det, at 11 % af aftalerne er indgået i et nyt lærested.

De praktikpladsopsøgende medarbejdere peger i interviewene på, at flere faktorer kan være afgørende i det praktikpladsopsøgende arbejde over for nye praktikvirksomheder.

I det praktikpladsopsøgende arbejde mod nye virksomheder er det afgørende at:

- ledelsen i praktikcenteret sætter strategisk fokus på arbejdet med at finde nye praktikvirksomheder
- praktikcentrene organiserer kontakten til nye virksomheder systematisk
- centeret har et godt beredskab til at informere virksomhederne
- centeret understøtter virksomhederne i det administrative arbejde når de skal godkendes og indgå en uddannelsesaftale med en elev.

Dette bliver uddybet i afsnittet nedenfor, der belyser hvad der er vigtigt i praktikcentrenes kontakt til virksomheder.

5.2 Strategisk fokus på uddannelsesaftaler i nye virksomheder

De interviewede repræsentanter for praktikcentre fremhæver, at det er vigtigt for arbejdet med aftaler med nye virksomheder, at der er et strategisk fokus på området. Det er på nogle centre formuleret som en overordnet målsætning, mens andre har opstillet konkrete måltal for antallet af aftaler, som praktikcenteret skal indgå med nye virksomheder, og har formuleret, hvilke indsatser der skal igangsættes for at nå de opsatte mål. For disse centre betyder det, at aftaler med nye virksomheder indgår i praktikcenterets mål på lige fod med andre strategiske mål for centerets arbejde.

Et strategisk fokus på kontakt til nye læresteder kan desuden være en del af en samlet regional strategi. Blandt de interviewede repræsentanter for det praktikpladsopsøgende arbejde er der eksempler på, at en samlet regional strategi i Region Hovedstaden kan understøtte arbejdet med at få elever til at indgå aftaler med virksomheder, der ikke er godkendt eller ikke har haft elever længe. I dette samarbejde er der fastsat nogle regionale fokuspunkter og mål, som også er retningssigende for det praktikpladsopsøgende arbejde lokalt i praktikcenteret. Samtidig er der konkrete partnerskabsaftaler inden for byggebranchen med hensyn til markedsføring og koordinering af praktikpladser i forbindelse med store entrepriser.

Flere af de interviewede centre fremhæver, at de strategiske mål også handler om det generelle praktikpladsopsøgende arbejde og ikke kun om arbejdet med at finde nye virksomheder. Det kan eksempelvis være mål om, at alle praktikcenterelever skal mest muligt ud i virksomhedspraktik, eller at antallet af elever, der kommer i praktik i udlandet, stiger år for år. De strategiske mål er således en måde at udstikke en retning på for det praktikpladsopsøgende arbejde med hensyn til både nye og godkendte virksomheder.

I boksen herunder fremhæver vi de elementer, som ifølge interviewundersøgelsen er vigtige for et strategisk fokus på det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcentereleverne.

Elementer i et strategisk fokus på uddannelsesaftaler i virksomheder

- Mål, der eksempelvis tager udgangspunkt i MBUL's vejledning og indsatsområder
- Konkrete mål, der er relateret til det praktikpladsopsøgende arbejde
- Indsatser, der skal bidrage til målopfyldelsen, herunder en afklaring af, hvem der skal bidrage, fx ledelse, praktikpladsopsøgende medarbejdere, instruktører, elever og LUU
- Fokus på relevante samarbejds- og partnerskabsmuligheder, fx regionale samarbejder
- Tydelig kommunikation og løbende opfølgning på centerets mål og indsatsområder.

Nogle centre har gode erfaringer med at inddrage LUU'erne i arbejdet med at sikre et strategisk fokus på arbejdet med at finde nye virksomheder. En praktikpladskoordinator fortæller her om sit samarbejde med LUU:

Alle opsøgende medarbejdere deltager i møderne i LUU, så de møder de faglige udvalg. Har de (LUU) et bud på nogen virksomheder? Så man spiller aktivt bold med dem, sådan så de ikke bare bliver et rådgivende organ. De kender måske nogle, vi ikke lige kan få fat i på andre måder. (Praktikpladskoordinator, personvogsmekanikeruddannelsen m.fl.)

Det fremgår af evalueringens del 1, at samarbejdet med LUU'erne varierer fra praktikcenter til praktikcenter, og at der derfor er forskel på, hvor tæt LUU'erne er på det praktikpladsopsøgende arbejde. Denne evaluering peger på, at det er vigtigt, at målene og rammerne for målopfyldelsen er tydelige, og at de involverede opsøgende medarbejdere kender til disse mål og rammer, da det kan tydeliggøre, hvordan arbejdet med at finde nye praktikvirksomheder er prioriteret i centeret, og hvem der skal bidrage til dette arbejde.

5.3 Struktur og fokus i kontakten til virksomheder

Tidligere studier af området⁷ peger på, at en systematisering af kontakten til virksomhederne er et centralt element i et velfungerende praktikpladsopsøgende arbejde.

De fleste praktikcentre anvender Praktik+ til at få et overblik over virksomheder med og uden godkendelser og uddannelsesaftaler. Centrene arbejder systematisk ved bl.a. at udarbejde kontaktplaner på baggrund af lister, som de kan trække fra Praktik+. Praktikcentre har den erfaring, at en systematik i dette arbejde er med til at sikre, at det er tydeligt, hvilke virksomheder der er blevet kontaktet og hvornår, samt hvilke aftaler eller forhold der fremover vil være vigtige for kontakten til virksomhederne.

Der er dog flere forhold, der ikke fremgår af Praktik+, men som de opsøgende medarbejdere skal sikre, bliver registreret for at kunne målrette arbejdet mod de relevante virksomheder. En leder beskriver her, hvordan de arbejder med at notere oplysninger om virksomhederne i Praktik+:

I Praktik+ er der mange virksomheder, som har en godkendelse, men som ikke er i spil som en læreplads. Det er ikke opdaterede data. Vi har lavet et internt mærke, så vi kan se, når en virksomhed er uaktuel, i Praktik+. Fx en mester, der er på vej på pension. Eller hvis der er nogle, der har ændret arbejdsopgaver, så det kun er en lille del, de kan uddanne i. Vi havde en konsulent, der tog direkte kontakt til ca. 200, som opdagede det mønster. (Leder af det praktikpladsopsøgende arbejde, mureruddannelsen m.fl.)

Der kan også være behov for at finde nye virksomheder på andre måder, fordi Praktik+ ikke indeholder oplysninger om alle relevante forhold vedrørende det lokale arbejdsmarked. Der er praktikcentre, der fremhæver, at den enkelte opsøgende medarbejders eget netværk og mere lokale viden om virksomheder inden for branchen er et godt redskab i det praktikpladsopsøgende arbejde. Fx er der et eksempel på, at den praktikpladsopsøgende medarbejder på detailområdet systematisk kontaktede alle butikker i den lokale gågade. Der er desuden gode erfaringer med at følge med i de lokale medier og spotte reklamer for nyligt opstartede virksomheder.

Flere af de interviewede repræsentanter for praktikcentre fremhæver, at de skal betragte praktikpladser på en lidt anden måde, end de traditionelt gør inden for den enkelte uddannelse. Et eksempel er restauranter i forbindelse med lokale golfbaner, der er begyndt at indgå aftaler med elever fra et praktikcenter. Disse restauranter har en meget sæsonbestemt omsætning og har derfor ikke fundet det relevant at indgå ordinære uddannelsesaftaler med elever. Men flere praktikcenterelever fra gastronomuddannelsen har med muligheden for en delaftale indgået aftaler med denne type restauranter.

5.4 Den konkrete dialog med virksomheder

I denne afsnit belyser vi, hvilke forhold der er vigtige, når praktikcentre er i dialog med virksomhederne.

Kontaktformer, der er tilpasset virksomhederne

Evalueringen peger, ligesom de nævnte studier på området på, at det er vigtigt, at kontakten til virksomhederne sker på den rigtige måde. Herudover fremhæver centrene, at det personlige møde ofte er afgørende for, om de får indgået uddannelsesaftaler med nye virksomheder.

Det er for det første vigtigt, at den praktikpladsopsøgende medarbejder tilpasser kontaktformen til arbejdskulturen i virksomhederne. På nogle uddannelser er det helt almindeligt at møde op i virksomheden uden forudgående aftale og tale med den ansvarlige. Det gælder fx autoområdet eller mindre butikker inden for detailhandelsuddannelsen. I andre brancher er det vigtigt, at der på forhånd er aftalt et møde, og at formålet med mødet er helt klart. Det gælder områder, hvor det vil være uhensigtsmæssigt, at arbejdet bliver afbrudt uden varsel, fx frisørområdet, gastro-

⁷ God praksis i den praktikpladsopsøgende indsats – Videns- og inspirationskatalog, *Deloitte (2015)*, Evaluering af skolernes praktikpladsopsøgende arbejde over for ikke-praktikpladsgodkendte virksomheder, *Teknologisk Institut (2011)*.

nom- og ernæringsassistentområdet og områder, hvor arbejdsdagen ofte består af møder, fx på kontorområdet.

For det andet er det afgørende for virksomhedernes motivation til at tage lærlinge, at de bliver kontaktet personligt. Både virksomheder og de praktikpladsopsøgende medarbejdere lægger vægt på, at kontakten til virksomhederne generelt foregår mundtligt, fx telefonisk eller ved besøg – og ikke skriftligt. Virksomhederne oplever det som god service, at de kun har én kontaktperson i praktikcenteret, da det betyder, at de altid kan få konkrete svar, der er relevante for deres virksomhed, når de selv kontakter praktikcenteret. I forhold til nye læresteder fremgår det af interviewene, at et personligt møde spiller en afgørende rolle for, om virksomheden i sidste ende ønsker at indgå en uddannelsesaftale med en elev.

For det tredje er det vigtigt, at virksomhederne oplever, at de bliver kontaktet af en person, der har kendskab til branchen. Derfor skal den praktikpladsopsøgende medarbejder være klædt på til opgaven gennem fx et tæt branchekendskab eller grundig oplæring. Nogle centre fremhæver, at de har stor gavn af, at de praktikpladsopsøgende medarbejdere bliver opkvalificeret til opgaven. En praktikcenterleder fortæller her om opkvalificering i sit praktikcenter:

Vi starter på fem kurser fordelt på otte dage. Det handler om at forstå virksomhedernes behov. Vi har lyttet til, hvad de praktikpladsopsøgende medarbejdere selv siger, de har brug for. Mange af dem er vant til at lave opsøgende arbejde, men det er en god ide at kunne håndtere virksomhederne. (Praktikcenterleder, træfagenes byggeuddannelse m.fl.)

I interviewene med virksomhederne kommer det frem, at det er vigtigt for dem, at de praktikpladsopsøgende medarbejdere har blik for den forskel, der er fra branche til branche, og for forskelle på virksomhedstyperne inden for branchen. Der er forskel på små autoværksteder og de store, autoriserede værksteder, ligesom der er forskel på en kantine og en a la carte-restaurant.

Nogle centre benytter sig samtidig af eksterne phonere, der skaber den indledende kontakt til en mulig praktikvirksomhed og aftaler et møde på vegne af den praktikpladsopsøgende medarbejder. De centre, der benytter denne mulighed, understreger, at det er vigtigt, at phoneren kender tilstrækkeligt meget til den enkelte branche til at give virksomhederne en indledende orientering om uddannelsen og om, hvad det vil sige at have en elev. På denne måde kan en opringningskampagne dække flere forskellige brancher, så længe de eksterne phonere har et vist kendskab til de enkelte uddannelser.

En fjerde dimension i arbejdet med kontakten til virksomhederne er, at der kan være behov for gentagende gange at kontakte de samme virksomheder. Repræsentanter fra praktikcenterne oplever, at der ofte er behov for at kontakte den samme virksomhed mange gange og forklare de forskellige muligheder for aftaler med praktikcenterlever. Virksomhederne skal have mulighed for at overveje den økonomiske dimension i forbindelse med at have en elev og den oplæringsopgave, der følger med en uddannelsesaftale. Desuden spiller det en vigtig rolle, at den opsøgende medarbejder har kontakt til en virksomhed på det rigtige tidspunkt, hvilket fx kan være, når en ny, stor ordre kommer ind, når en nystartet virksomhed er kommet så godt i gang, at økonomien er blevet stabil. En praktikcenterleder fortæller om arbejdet med at finde nye læresteder:

Man skal tænke i det lange, seje træk. På den korte bane kan det godt være vanskeligt at få eleverne ud. Vi har virksomheder, hvor konsulenterne har været ude på seks besøg, og så kommer de hjem efter sytten besøg og siger: "Yes! Nu har vi dem." Det kan være, at virksomheden har fået tænkt over det. Man kan sige, at vi sår nogle frø, hver gang vi taler med dem. Det kan også være, at de får en god ordre og så pludselig har behov. (Praktikcenterleder, træfagenes byggeuddannelse m.fl.)

Interviewene peger på, at der er behov for en ledelsesmæssig opbakning til at se det praktikpladsopsøgende arbejde blandt nye praktikvirksomheder som en langt, sejt træk, der kræver en vedvarende indsats, også selvom resultaterne ikke viser sig lige med det samme.

Informationsmateriale til virksomheder

Både virksomhederne og de praktikpladsopsøgende medarbejdere peger overordnet på, hvor vigtigt det er at give både nye og godkendte praktikvirksomheder klar og præcis information om de forskellige aftaletyper. Det er ligeledes vigtigt at informere nye virksomheder om deres generelle oplæringsansvar og om godkendelsesprocedurerne.

Det har stor betydning for virksomhedernes motivation til at indgå en aftale med en elev, at de får klar og præcis information, når de bliver kontaktet. Hvis det er uklart for en virksomhed, hvilket ansvar den påtager sig, både oplæringsmæssigt og økonomisk, er det typisk vanskeligt at motivere virksomheden. Derfor har mange af de interviewede praktikpladsopsøgende medarbejdere en folder eller andet materiale, der er udarbejdet lokalt på skolen, og som beskriver disse rammer.

Virksomhederne tilkendegiver også, at det materiale, de får udleveret fra de praktikpladsopsøgende medarbejdere, ofte ikke er tilstrækkeligt, fordi de har behov for mere detaljeret viden om, hvad en konkret elev vil koste, herunder hvilket løntrin eleven er på, og hvor lang en periode vedkommende præcist har tilbage af sin praktikperiode eller af sit samlede uddannelsesforløb. Nogle virksomheder peger på, at eleverne med fordel selv kan have et større kendskab til disse forhold. En virksomhedsrepræsentant forklarer, hvordan virksomheden blev informeret:

Vi fik en folder om muligheder for delaftaler. Det var ikke så overskueligt, som det kunne have været. Det var XX's (den praktikpladsopsøgende medarbejder fra skolens) forklaring, der gjorde det tydeligt for os. Det er rent kroner og øre-mæssigt, og det var ikke klart i den brochure. Hvilke aftaler skulle man betale for skoleperioder for? (Praktikvirksomhed, træfagenes byggeuddannelse)

De lokalt udarbejdede materialer rummer altså ikke altid præcise angivelser af rammer og regler. Nogle vurderer derfor, at det faglige udvalg for den enkelte uddannelse med fordel kunne udarbejde informationsmateriale til nye praktikvirksomheder, som de praktikpladsopsøgende medarbejdere kunne medbringe.

Administrativ hjælp til nye virksomheder

Ud over information om de regler, der gælder for de forskellige aftaletyper, er der blandt de interviewede praktikcentre gode erfaringer med at tilbyde de nye praktikvirksomheder hjælp til administrative processer, der er forbundet med at blive godkendt og indgå en aftale med en elev. En praktikpladsopsøgende medarbejder beskriver, hvad de lægger vægt på i kontakten med nye virksomheder:

Man skal huske at fortælle virksomheden, at man hjælper virksomheden hele vejen igennem. Det er godt, hvis mester får indtrykket af, at der er hjælp til alt det papirarbejde. Det, der får dem til at sige nej, er tanken om, at man skal godkendes. (Praktikpladsopsøgende medarbejder, personvognsmekanikeruddannelsen)

Flere af de praktikcentre, der har gode resultater med hensyn til at få nye praktikvirksomheder til at indgå en uddannelsesaftale med praktikcenterelever, har indgået en aftale med de faglige udvalg på udvalgte områder om, at den praktikpladsopsøgende medarbejder kan godkende en praktikvirksomhed. Dette kan dels være med til at gøre godkendelsesprocessen hurtigere og dels give mulighed for at kombinere godkendelse og ansættelse af eleven.

Blandt de interviewede praktikcentre er der en klar vurdering af, at praktikcentrene spiller en central rolle med hensyn til at understøtte nye virksomheder, når de skal godkendes som lærested.

Emner til dialog med virksomhederne

For at kunne arbejde målrettet med at understøtte et godt match mellem praktikcentereleverne og praktikvirksomhederne kræves der, at praktikcenteret har et godt kendskab til den enkelte virksomhed og viden om, hvilke typer af elever der vil passe godt ind i den konkrete virksomhed. Dette afsnit belyser, hvad der er vigtigt i dialogen med virksomhederne for at understøtte elevernes vej til en uddannelsesaftale.

Interview med praktikcentre og virksomheder peger på, at en god dialog drejer sig både om det faglige i arbejdsopgaverne og om arbejdspladskulturen. Både praktikcentre og erfarne praktikvirksomheder beskriver, at kendskabet ofte er oparbejdet over mange år og er baseret på enkelte personer med mange års erfaring i branchen og som praktikpladskonsulent og/eller underviser. I centre med opsøgende medarbejdere uden en lang relation til branchen og virksomhederne og i forbindelse med kontakt til nye praktikvirksomheder er det derfor vigtigt systematisk at opbygge viden om virksomhederne.

Når de praktikpladsopsøgende medarbejdere skal indsamle viden om praktikvirksomhederne, er der derfor en særlig opgave med hensyn til at identificere og afdække forhold, der giver et tydeligt billede af, hvordan virksomheden fungerer som lærested.

I boksen herunder har vi sammenfattet de fokusområder, som de interviewede fremhæver som særligt vigtige i forbindelse med dialogen med virksomhederne.

Emner i dialogen med virksomheder

Virksomhedens faglige præferencer

- Hvad er virksomhedens faglige profil i branchen?
- Har virksomheden arbejdsopgaver, der vægter særlige faglige kompetencer, fx inden for it eller sprog?
- Er der branchespecifikke kompetencer, der er særligt vigtige, fx med hensyn til kundekontakt, kreativitet og lign.?

Arbejdspladskulturen i virksomheden

- Hvordan er omgangstonen blandt medarbejderne?
- Hvad karakteriserer arbejdsmiljøet, fx ude/inde, arbejdstempo?
- Hvordan er arbejdstiderne, og hvilken grad af fleksibilitet er der?
- Hvilke særlige oplæringskompetencer og -erfaringer har den/de oplæringsansvarlige i virksomheden?

Forventningerne til en kommende elev

- Hvilke personlige, sociale og faglige kompetencer forventer virksomheden, at eleven besidder og hvorfor?
- På hvilken måde vil virksomheden være i stand til at støtte elevernes sociale og personlige udvikling?
- Hvilke krav stiller arbejdsopgaverne til elevens faglige, sociale og personlige kompetencer, fx modenhed?

I interviewene peger de praktikpladsopsøgende medarbejdere på, at indsamlingen af viden om praktikvirksomhederne er en løbende proces fra den første kontakt til en eventuel ny praktikvirksomhed til den løbende dialog og mere udbyggede kontakt med virksomhederne, i takt med at de indgår flere uddannelsesaftaler med praktikcenterlever.

5.5 Opsamling

Registerdata og interview med virksomheder og praktikcentre viser, at kontakten til virksomheder, og særligt nye virksomheder, skal være et strategisk prioriteret område i det praktikpladsopsøgende arbejde.

Af kapitlet fremgår det, at 19 % af uddannelsesaftalerne er indgået med et nyt lærested, når man ser på tværs af de 46 uddannelser, der indgår i denne evaluering. I perioden september 2013 – maj 2015 blev der indgået 2.733 uddannelsesaftaler med nye læresteder. Der er store forskelle imellem uddannelserne, men gastronomuddannelsen, detailhandelsuddannelsen med specialer, mureruddannelsen og personvogsmekanikeruddannelsen hører til de uddannelser, hvor der er mange praktikcenterlever, og hvor andelen af nye læresteder er relativt stor. Der er

desuden forskel fra praktikcenter til praktikcenter, når det gælder andelen af aftaler med nye læresteder.

Analysen viser, at det kræver et tydeligt ledelsesmæssigt fokus, struktur og mange ressourcer at finde nye læresteder. Det er en udfordring for praktikcentrene, at det kan være en langvarig og ressourcekrævende proces at etablere aftaler med nye virksomheder. Det giver ikke nødvendigvis gevinst, hverken anden eller tredje gang de praktikpladsopsøgende medarbejdere kontakter virksomhederne.

Evalueringen peger på, at samarbejdet med virksomhederne i forbindelse med at etablere uddannelsesaftaler kan understøttes af følgende elementer:

- **Strategisk fokus på uddannelsesaftaler med nye virksomheder**

Ledelsen i praktikcentret kan styrke arbejdet med at finde nye læresteder ved at gøre dette arbejde til et højt prioriteret, strategisk fokusområde både i ledelsen og blandt de opsøgende medarbejdere

- **Kontakten til virksomheder skal gribes systematisk an**

Kontakten til virksomhederne kan planlægges og struktureres ved hjælp af Praktik+. En systematisk tilgang giver overblik over praktikcenterets indsats og kan gøre opfølgning med virksomhederne fokuseret og relevant

- **Måltrettet information til virksomhederne**

Relevant og præcis information er afgørende for virksomhederne. Praktikcentrene kan imødekomme dette behov ved at udlevere informationsmateriale til virksomhederne med en overskuelig præsentation af aftaletyper, økonomi, regler på området og det oplæringsansvar, der er forbundet med at være lærested. Dette arbejde kan understøttes af uddannelsernes faglige udvalg

- **Et personligt møde er vigtigt for nye praktikvirksomheder**

De praktikpladsopsøgende medarbejdere kan motivere nye læresteder til at tage lærlinge ved at prioritere et personligt møde med virksomhederne. Mødet skal give information om rammerne og danne grundlag for en egentlig uddannelsesaftale med en elev.

6 Praktikcenterets opgaver med hensyn til eleverne

Dette kapitel handler om den praktikpladsopsøgende indsats, der retter sig direkte mod eleverne i praktikcentrene. Eleverne skal i hele praktikcenterperioden opfylde de såkaldte EMMA-kriterier, herunder været aktivt praktikpladssøgende, medmindre de har indgået en kort aftale eller en restaftale. Centrene skal i det praktikpladsopsøgende arbejde tilrettelægge forløb for eleverne med størst mulig inddragelse af de forskellige aftaletyper og ved inddragelse af praktik i udlandet.

Vi belyser i dette kapitel den opgave, som de praktikpladsopsøgende medarbejdere i de centre, der indgår i interviewundersøgelsen, løser for at styrke praktikcenterlevernes mulighed for at indgå uddannelsesaftaler. Indsatsen drejer sig dels om at arbejde for at skabe et godt match og dels om at klæde eleverne på til at søge i de rette praktikvirksomheder. Praktik i udlandet fylder så lidt i centrenes arbejde, at det ikke indgår i denne evaluering. Kapitlet er baseret på data fra interview med repræsentanter for praktikcentre og praktikvirksomheder.

6.1 Fokus på at skabe et godt match

Evalueringen viser, at det i det praktikpladsopsøgende arbejde for praktikcenterlever er vigtigt, at de praktikpladsopsøgende medarbejdere har fokus på at skabe et godt match mellem elev og virksomhed. Det er, ifølge de interviewede praktikcentre og virksomhedsrepræsentanter, vigtigt både for elevens forløb frem mod en uddannelsesaftale og for virksomhedernes lyst til også fremover at indgå uddannelsesaftaler.

De interviewede aktører beskriver, at et godt match mellem elev og virksomhed forudsætter, at de praktikpladsopsøgende medarbejdere bringer praktikcenterets viden om virksomheder og elever i spil, så praktikvirksomhedens faglige profil og arbejdspladskultur bliver rammesættende for, hvilke elever der opfordres til at søge i en konkret virksomhed.

I interviewene kommer det frem, at både praktikcentre og virksomheder oplever, at et godt match mellem elev og virksomhed bidrager positivt til at skabe flere uddannelsesaftaler. En praktikpladskonsulent udtrykker det på denne måde:

Vi har mange restauratører, der ringer ind, og som ikke har lyst til at slå jobbet op, men hellere vil have, at vi finder dem [eleverne]. Der kan vi lave et godt match mellem elev og virksomhed. Vi kender virksomhederne fra vores opsøgende medarbejdere. Der ved vi, hvor mange der er i det enkelte køkken, om de har overskud til at tage en elev, der har nogle udfordringer. Det gode match betyder, at vi får mange flere i restaftale. (Praktikpladskonsulent, gastronomuddannelsen)

De praktikpladsopsøgende medarbejdere og virksomhederne peger på, at et godt match mellem elev og virksomhed er særligt vigtigt i forbindelse med nye praktikvirksomheder, fordi det kan have afgørende betydning for virksomhedernes interesse for at indgå en uddannelsesaftale med en elev. Praktikcentrene fremhæver i den forbindelse, at det er vigtigt at have en åben dialog med virksomhederne om, hvilke typer af elever der passer ind i den måde, arbejdet tilrettelægges på i virksomheden. En praktikcenterleder beskriver det således:

Vi skal være 100 % sikre på, at vi kan stå inde for eleverne. Hvis vi sender elever ud, der slet ikke passer ind, så forsvinder virksomhedens lyst til at tage elever. Og så har vi smækket en dør i. (Praktikcenterleder, tømreruddannelsen m.fl.)

De virksomheder, der har en åben dialog med de praktikpladsopsøgende medarbejdere, peger på, at de har stor gavn af, at skolerne kender dem, og at der er bedre mulighed for at gennemføre oplæringsforløb, der er gode både for eleven og for virksomheden.

6.2 Praktikcenterets kendskab til eleverne

De praktikpladsopsøgende medarbejdere oparbejder et kendskab til virksomhederne gennem det opsøgende arbejde. Herudover er et godt kendskab til eleverne en forudsætning for, at de praktikpladsopsøgende medarbejdere kan understøtte et godt match mellem praktikcentereleverne og praktikvirksomhederne. Dette afsnit beskriver, hvordan de praktikpladsopsøgende medarbejdere i interviewundersøgelsen arbejder på at opnå kendskab til eleverne.

Et godt kendskab til eleverne handler om, at den praktikpladsopsøgende medarbejder ved tilstrækkelig meget om elevernes faglige kompetencer, interesser og personlighed, så de kan støtte dem i at finde en praktikvirksomhed, der passer godt til deres forudsætninger. Desuden er det en fordel at kende eleverne så godt, at den praktikpladsopsøgende medarbejder kan beskrive elevernes forudsætninger over for virksomhederne. En praktikpladskonsulent beskriver det på følgende måde:

Når det er specialhandel, så tager jeg mere stilling til, hvem jeg opfordrer til at tage ud og søge. Det er vigtigt, at de elever, der tager ud, har interessen for branchen, fx smykker. (Praktikpladskonsulent, detailhandelsuddannelsen med specialer)

Arbejdet med et godt match er særligt vigtigt for praktikcentereleverne, fordi disse elever ofte har oplevet mange afslag fra mulige praktikvirksomheder. Der er derfor et særligt behov for, at matchet mellem elev og virksomhed er velfungerende og understøtter elevens mulighed for at fortsætte i en uddannelsesaftale.

Repræsentanter for praktikcentrene peger for det første på, at de praktikpladsopsøgende medarbejdere skal have et tæt samarbejde med instruktører og vejledere i praktikcenteret og på grundforløbene, hvis de skal opnå den relevante viden om eleverne. Nogle centre har gode erfaringer med, at de praktikpladsopsøgende medarbejdere, instruktørerne og vejlederne systematisk videndeler regelmæssigt enten på møder eller i forbindelse med fælles kurser eller andre pædagogiske aktiviteter.

For det andet kan de praktikpladsopsøgende medarbejdere opnå kendskab til eleverne, hvis de tager del i brancherettede undervisningsaktiviteter, hvor de møder eleverne i en relevant arbejds-situation. Et eksempel på dette er, at et praktikcenter havde en restaurant på en musikfestival, hvor praktikcentereleverne fra gastronomuddannelsen arbejdede, og på den måde demonstrerede, hvordan de håndterede eksempelvis arbejdspress og kundekontakt, og hvordan deres faglige engagement var. Denne viden er vigtig, når man skal finde den rette praktikplads til eleverne.

For det tredje kan de praktikpladsopsøgende medarbejdere få viden om praktikcentereleverne, når de følger op på kortere praktikophold eller VFU-forløb. Opfølgningen kan ske både med eleven selv og med virksomheden.

6.3 Elevernes egen søgeproces

Eleverne spiller selv en stor rolle i arbejdet med at skaffe praktikpladser.

Interviewundersøgelsen peger på, at det er vigtigt for virksomhederne, at eleverne selv tager kontakt, er initiativrige og udviser motivation til at indgå i opgaverne på den pågældende arbejdsplads. Dette gælder også med hensyn til at udarbejde gode og målrettede ansøgninger og et overskueligt og retvisende cv. Derudover har nogle af de interviewede praktikcentre særligt fokus

på at forberede eleverne til at tage kontakt til mulige praktikvirksomheder. Et af de fokusområder, som nogle praktikcentre vægter højt, er, at eleverne selv er med til at åbne døre ved at kontakte virksomheder, som ikke tidligere har haft elever, eller som ikke har haft det i en længere årrække.

Praktikcentrenes arbejde med at styrke elevernes ansøgning og cv

Både praktikcentre og virksomheder peger på, at elevens ansøgning og cv er et vigtigt element i arbejdet med at indgå en uddannelsesaftale – dette fremhæves også i de nævnte undersøgelser fra Deloitte og Teknologisk Institut. Det er som udgangspunkt elevens eget ansvar at finde en praktikplads. Det er et krav, at eleven skal være registreret med sin ansøgning på praktikpladsen.dk. Der er herudover eksempler på praktikcentre, der anbefaler eleverne at gøre deres ansøgning synlig via andre internetportaler som fx Praktikservice.dk, Elevplads.dk og LinkedIn.

På grundforløbet træner eleverne desuden cv-skrivning og det at skrive ansøgninger til mulige praktikvirksomheder. Som det også er beskrevet i evalueringens del 1, har praktikcentrene en vigtig opgave med hensyn til, hvordan eleverne udformer, distribuerer og løbende opdaterer deres ansøgning og cv. Samtidig er der behov for at hjælpe praktikcenter eleverne endnu mere med at skærpe indholdet i deres ansøgninger og gøre dem relevante for virksomhederne. De interviewede repræsentanter for praktikcentrene vurderer, at det er vigtigt, at der er skemalagte og strukturerede undervisningsforløb, temadage eller kurser for eleverne i praktikcenteret for at sikre, at de får den nødvendige hjælp.

De interviewede virksomhedsrepræsentanter fremhæver, at de lægger vægt på, at ansøgningerne er relevante for deres virksomhed. En virksomhed efterspørger fx, at eleverne bliver bedre til at synliggøre de opgaver, de har arbejdet med på skolen og i praktikcenteret. Evalueringen viser, at praktikcentrene har en vigtig opgave med hensyn til at sikre, at elevernes ansøgning fremstår professionel og relevant. I nogle brancher er en portfolio en del af elevens ansøgning. En virksomhedsrepræsentant fortæller her, hvordan han mener, at praktikcenteret kan understøtte eleverne:

Eleven skal have en portfolio med. Jeg så en meget svingende kvalitet i mapperne. Skolen skal hjælpe eleverne med, at eleverne har noget med, der har en vis kvalitet og er på et vist niveau. (Virksomhedsrepræsentant, mediegrafikeruddannelsen)

Fleere praktikpladsopsøgende medarbejdere peger på, at de bidrager til elevernes ansøgninger med konkret viden om virksomhedernes behov. Herudover vurderer centrene, at det er vigtigt, at de også hjælper eleverne med løbende at opdatere elevernes cv, fx ved at tilføje nye erfaringer og kompetencer når en delaftale eller en kort aftale er afsluttet eller efter et VFU-forløb. Eleverne husker ikke nødvendigvis selv dette og har måske svært ved selv at foretage de nødvendige opdateringer.

Et af de interviewede praktikcentre har gode erfaringer med at bruge DISC-profilen – en profilmodel – som redskab til at gøre eleverne opmærksomme på og kunne sætte ord på deres personlige kompetencer. Samtidig kan arbejdet med fx DISC-profilen give eleverne et redskab til at forstå, hvilke personlige kompetencer, der efterspørges i en konkret virksomhed. Centeret oplever derfor, at eleverne kan bruge værktøjet, både når de skal finde en god og egnet praktikvirksomhed, når de skriver ansøgninger, og når de skal til samtale i en mulig praktikvirksomhed.

I arbejdet med elevernes ansøgning og cv har nogle centre også gode erfaringer med at sætte fokus på relevante kompetencer, som eleverne har ud over de snævert faglige kompetencer. Det kan eksempelvis være kompetencer inden for sprog (fx hvis eleven har et andet modersmål end dansk) eller kompetencer fra en anden uddannelse. Det kan også være it-kompetencer, som eleverne kan videreudvikle, mens de er i praktikcenteret. En konsulent fortæller, hvorfor man har valgt at sætte fokus på elevernes it-kompetencer på detailhandelsuddannelsen:

Rigtig mange detailbutikker vil gerne have noget websalg, men har ikke så meget ekspertise. Så det er vi i gang med at lære vores elever i praktikcenteret. Hvis de kan noget af det,

de ikke kan derude, så bliver de mere attraktive. (Praktikpladskonsulent, detailhandelsuddannelsen med specialer)

Arbejdet med at understøtte elevernes ansøgninger og cv'er handler dermed dels om at styrke elevernes skrivekompetencer og forståelse af den branche, de søger praktikplads i, og dels om at styrke deres faglige og personlige kompetencer og træne dem i at kunne beskrive disse kompetencer.

Praktikcentrenes arbejde med at ruste eleverne til den personlige kontakt med virksomhederne

Af interviewundersøgelsen fremgår det desuden, at instruktørerne i praktikcenteret og de praktikpladsopsøgende medarbejdere har en central opgave med hensyn til at forberede praktikcentereleverne til, hvordan de kan indgå i egentlig dialog med virksomhederne om muligheden for at få praktikplads. Træning i det personlige møde er et vigtigt element i elevernes konkrete ansøgningsproces, fordi den personlige fremtoning kan være afgørende for, om eleven får en uddannelsesaftale.

Inden for nogle brancher og virksomhedstyper er det særligt vigtigt, at eleverne selv møder op i virksomheden. Det gælder eksempelvis inden for frisørfaget, hvor en virksomhedsrepræsentant fortæller, at det er et krav, at alle ansøgere møder personligt op i salonen, så hun kan få et indtryk af dem. Der er også eksempler på mindre virksomheder, der ikke har ressourcer til at læse mange ansøgninger og derfor hellere ser, at eleverne møder personligt op i virksomheden. En praktikpladskonsulent udtrykker det således:

Det vigtigste er at have været ude og trykke en køkkenchef i hånden og vise, at man ikke bare er et telefonnummer på en skole. (Praktikpladskonsulent, gastronomuddannelsen)

Praktikcentre har gode erfaringer med at træne eleverne i at præsentere sig selv og i at arbejde med deres personlige fremtoning. I interviewene kommer det frem, at praktikcentre har forskellige metoder til at træne elevernes dialog med virksomhederne.

Nogle centre har faste dage, hvor eleverne ved, at de skal ud og besøge virksomheder med deres ansøgning i hånden. Nogle centre opfordrer eleverne til selv at finde de virksomheder, de vil besøge. Andre centre giver eleverne en liste med relevante virksomheder fra Praktik+ for at sikre systematikken og understøtte, at elevernes ansøgningsproces kan åbne døre til nye praktikvirksomheder.

Der er desuden eksempler på arrangementer, hvor flere elever ad gangen møder en virksomhed. Det kan eksempelvis være ved virksomhedsbesøg, karrieredage eller besøg på messer med leverandører af materialer til branchen mv. Ved sådanne arrangementer kan instruktører eller praktikpladsopsøgende medarbejdere observere elevernes dialog med virksomhederne og give eleverne sparring og støtte undervejs, så de bliver trænet i at præsentere sig selv og deres kompetencer over for virksomheder, der ikke kender dem på forhånd.

De interviewede praktikcentre lægger vægt på, at praktikcentereleverne er godt forberedt, før de tager kontakt til virksomhederne. I interviewundersøgelsen er der eksempler på en række aktiviteter, som kan være med til at forberede eleverne.

Forberedelse af elevernes kontakt med virksomheder kan bestå i at:

- Øve konkrete samtalsituationer, herunder forskellige typer af kommunikation i bestemte brancher eller virksomheder.
- Afholde arrangementer, hvor elever og virksomheder møder hinanden, fx ved at invitere virksomheder til at holde oplæg om, hvad de lægger vægt på. Her kan eleverne have forberedt konkrete spørgsmål til den enkelte virksomhed.
- Give eleverne kendskab til de forskellige aftaletyper og sikre, at de har relevant informationsmateriale med, når de besøger virksomhederne, fx ansøgning, cv, brev fra skolen, beskrivelse af de forskellige aftaletyper, beskrivelse af praktikmålene for uddannelsen, visitkort fra en kontaktperson på skolen mv.
- Afholde kortere kurser for eleverne om arbejdspladskultur, fx om virksomhedernes forventninger til samarbejdsevner og personlig fremtoning. Træne eleverne i at identificere og bruge deres eget netværk til at finde mulige praktikvirksomheder, fx kontakter via fritidsjob og fritidsinteresser, familie, venner og naboer.

Praktikcentrene peger desuden på vigtigheden af, at praktikcenteret følger op, når eleverne har været i kontakt med en virksomhed. Dette gælder, både når eleverne oplever, at der er en mulighed for en uddannelsesaftale, og når eleverne har fået et nej fra virksomheden. Dette skal være med til at sikre, at elevernes kontakt indgår i de praktikpladsopsøgende medarbejderes systematiske arbejde, fx ved at de kan henvise til en konkret elevs besøg, når de henvender sig til en virksomhed.

De praktikpladsopsøgende medarbejdere kan derved følge op og præcisere aftaletyper og vilkår for at indgå uddannelsesaftaler. Praktikcentrene følger ligeledes op hos eleverne og spørger om, hvordan de har oplevet kontakten, og om der er noget, de kan gøre bedre næste gang.

I interviewundersøgelsen peger flere praktikcentre på, at opfølgningen på elevernes kontakt er af central betydning for deres resultater i det praktikpladsopsøgende arbejde.

6.4 Opsamling

Samlet set peger analysen i dette kapitel på, at praktikcentrene spiller en vigtig rolle med hensyn til at understøtte, at eleverne får kontakt til de rette virksomheder, dvs. de virksomheder, hvor den enkelte elev passer godt ind med hensyn til både fagområde og virksomhedskultur.

Både virksomheder og praktikpladsopsøgende medarbejdere vurderer, at et godt match er en af de bedste forudsætninger for, at en elev indgår en uddannelsesaftale.

Det er en udfordring, at det samlede arbejde med at få praktikcenterelever i uddannelsesaftaler kræver et meget præcist match mellem elevernes faglige, personlige og sociale kompetencer og arbejdspladskulturen i den enkelte virksomhed. Som det fremgår af kapitlet, er et sådant arbejde meget omfattende og resulterer ikke nødvendigvis i, at mange elever kommer i uddannelsesaftale, men at de, der gør, fungerer godt. Samtidig peger både praktikcentre og virksomheder på, at et godt match på længere sigt kan lede til flere uddannelsesaftaler.

Evalueringen viser ligeledes, at det er vigtigt at praktikcentrene har fokus på, at eleverne kan spille en vigtig rolle i forhold til at åbne døre til nye læresteder, hvis eleven selv finder en ny virksomhed de vil kontakte eller hvis praktikcenteret bevidst sender eleven ud til potentielt nye læresteder. Det er derfor centralt, at praktikcenteret ruste eleven til et personligt møde med virksomhederne. Blandt andet skal eleverne blive gode til at tydeliggøre deres kompetencer og indgå i dialog med de virksomheder, de har kontakt til. Det kan de arbejde videre med i praktikcenteret, men

som en fortsættelse af deres arbejde på grundforløbet. I den forbindelse er det vigtigt, at praktikcenterets ledelse sikrer, at elevernes praktikpladsopsøgende arbejde på grundforløbene hænger sammen med det videre arbejde i praktikcenteret.

Evalueringen viser, at følgende forhold er vigtige, når de praktikpladsopsøgende medarbejdere skal understøtte praktikcenterelevernes praktikpladssøgning.

- **De praktikpladsopsøgende medarbejders kendskab til elevernes kompetencer**

De praktikpladsopsøgende medarbejdere kan fokusere arbejdet med at etablere et godt match mellem elev og virksomhed ved systematisk at indhente viden om praktikcenterelevernes faglige kompetencer, interesser og personlige kompetencer

- **Koordineret praktikpladsopsøgende indsats på skolen**

Praktikpladsopsøgende medarbejdere, instruktører og vejledere kan samarbejde om at koordinere det praktikpladsopsøgende og understøttende arbejde, så det bedst muligt styrker elevens ansøgningsproces. Dette kan eksempelvis være samarbejde om udbud af brancherettede undervisningsforløb eller ved at invitere praktikvirksomheder ind i praktikcenteret

- **Eleverne understøttes i at præsentere sig selv over for virksomheder**

De praktikpladsopsøgende medarbejdere og instruktørerne kan samarbejde om at træne eleverne i at præsentere sig selv over for en given praktikvirksomhed for at styrke deres mulighed for at få en uddannelsesaftale. Det drejer sig fx om at give praktikcentereleverne gode råd til at styrke deres personlige fremtoning

- **Eleverne understøttes i at målrette deres skriftlige ansøgning**

De praktikpladsopsøgende medarbejdere kan understøtte elevens skriftlige ansøgning og cv, ved at bidrage med deres brancherettede viden på kurser i praktikcenteret samt hjælpe eleverne med at identificere, om de har relevante faglige kompetencer, der ligger ud over kernefagligheden i faget. Eleverne skal ligeledes gøres opmærksomme på, at de løbende kan udbygge deres cv og ansøgning, fx efter afslutning af en delaftale

- **Løbende evaluering, der tydeliggør elevens kompetencer**

Evaluering med praktikcenterelev og virksomhed efter at eleven har afsluttet en uddannelsesaftale eller et VFU-forløb, bidrager med vigtig viden om elevernes kompetencer. Denne viden kan anvendes til at målrette elevernes fremadrettede ansøgnings- og udviklingsforløb i praktikcenteret.

Appendiks A

Evalueringens datamateriale

Dette appendiks beskriver evalueringens datamateriale nærmere.

Registerdata

Evalueringen inddrager en række registerdata, som er trukket fra de administrative systemer for erhvervsuddannelserne. Registerundersøgelsen er gennemført af STIL i juni og november 2015 og tager primært udgangspunkt i data fra de skoler, der har ret til at udbyde skolepraktik. Desuden medtager opgørelsen af elevers overgang til hovedforløb samtlige elever, der har afsluttet et grundforløb.

De opgørelser, der er markeret med (*), er defineret af MBUL og REU og indgår direkte i den kommende udbudsrunde. Data på uddannelsesniveau indgår i denne evaluering, mens data på centerniveau/skoleniveau fremlægges separat af MBUL.

De øvrige opgørelser er defineret af EVA og indgår i evalueringen på uddannelses- og centerniveau. De udvalgte data på centerniveau er blevet inddraget i denne evaluering som grundlag for at udvælge praktikcentre til deltagelse i den kvalitative del af evalueringen.

De udvalgte data belyser følgende forhold vedrørende overgang fra grundforløb til hovedforløb:

- Antallet af praktikcenter elever i relation til øvrige elever, fordelt på uddannelser*
- Udviklingen med hensyn til antallet af korte aftaler, delaftaler og restaftaler, fordelt på uddannelser*.

I evalueringen indgår desuden registerdata, som belyser elevernes forløb i praktikcentrene. Der inddrages registerdata, der belyser:

- Den gennemsnitlige tid, en praktikcenter elev opholder sig i et praktikcenter, fordelt på uddannelser*
- Hvor hurtigt praktikcenter eleverne indgår en aftale, efter at de er optaget i et praktikcenter, fordelt på uddannelser*
- Hvor stor en andel af praktikcenter eleverne der indgår i forløb, hvori der indgår en restaftale efter en eller flere delaftaler/korte aftaler, forløb, hvori der kun indgår en restaftale, samt forløb, hvor der ikke indgår nogen af de tre former for aftaler (delaftale, kort aftale eller restaftale) i løbet af det første år, de er indskrevet i et praktikcenter
- Hvor stor en andel af praktikcenter eleverne der indgår i forløb, hvori der indgår en lønnet aftale (delaftale, kort aftale eller restaftale), efter at de har været i VFU i løbet af de første otte måneder i et praktikcenter
- Hvor stor en andel af praktikcenter eleverne der indgår lønnede aftaler med nye praktikvirksomheder eller virksomheder, der ikke har haft en elev inden for de seneste fem år.

Interview med praktikpladsopsøgende medarbejdere og ledere

På baggrund af registerdata om praktikcenter elevernes forløb har EVA identificeret en eller flere uddannelser på i alt 16 praktikcentre, der har et relativt stort antal elever i nye praktikvirksomheder og/eller et stort antal elever, der har indgået en restaftale efter en delaftale eller en kort aftale eller en uddannelsesaftale efter et VFU-forløb.

EVA har i forbindelse med udvælgelsen desuden lagt vægt på at inddrage forskellige uddannelsesområder, herunder de uddannelser, der har den største elevvolumen i praktikcentrene.

Tabellen nedenfor viser de centre og uddannelser, der har deltaget i interviewundersøgelsen.

Praktikcenter	Uddannelse
AARHUS TECH	Træfagenes byggeuddannelse
	Gastronomuddannelsen
	Personvognsmekanikeruddannelsen
CPH WEST, Uddannelsescenter København Vest	Frisøruddannelsen
Erhvervsskolen Nordsjælland	Træfagenes byggeuddannelse
	Personvognsmekanikeruddannelsen
EUC Sjælland	Mureruddannelsen
	Træfagenes byggeuddannelse
	Smedeuddannelsen
Herningsholm Erhvervsskole	Cykel- og motorcykelmekanikeruddannelsen
Hotel- og Restaurantskolen	Gastronomuddannelsen
IBC International Business College	Detailhandelsuddannelsen med specialer
Køge Handelsskole	Kontoruddannelsen med specialer
TEC, Teknisk Erhvervsskole Center	Cykel- og motorcykelmekanikeruddannelsen
	Lager- og terminaluddannelsen
	Data- og kommunikationsuddannelsen
	VVS-energiuddannelsen
	Gastronomuddannelsen
	Elektrikeruddannelsen
	Personvognsmekanikeruddannelsen
	Københavns Tekniske Skole
	Træfagenes byggeuddannelse
Mercantec	Personvognsmekanikeruddannelsen
Roskilde Tekniske Skole	Mediegrafikeruddannelsen
	Anlægsgartneruddannelsen
	Personvognsmekanikeruddannelsen
Syddansk Erhvervsskole Odense-Vejle	Mureruddannelsen
	Træfagenes byggeuddannelse
	Bygningsmaleruddannelsen
	Data- og kommunikationsuddannelsen
	Personvognsmekanikeruddannelsen
Teknisk Skole Silkeborg	Gastronomuddannelsen
Tietgen	Detailhandelsuddannelsen med specialer
ZBC	Detailhandelsuddannelsen med specialer

EVA har gennemført telefoninterview med den/de ansvarlige for det praktikpladsopsøgende arbejde inden for de udpegede uddannelser på de 16 centre, som blev identificeret via registeranalysen. De centre, der har mange udvalgte uddannelsesområder, er blevet bedt om at indsamle erfaringer på tværs af de udvalgte uddannelser. Det har været op til den enkelte praktikcenterleder at identificere den mest egnede person til at deltage i telefoninterviewet. Det betyder, at både praktikcenterledere, praktikpladsopsøgende medarbejdere og praktikpladskonsulenter har deltaget i de 16 interview.

Hvert interview har været ca. 45 min. Interviewene belyser, hvilke faktorer i det praktikpladsopsøgende arbejde der ifølge praktikcentrene er betydningsfulde for praktikvirksomhedernes beslutning om at indgå hhv. en delaftale/en kort aftale eller en restaftale med en elev, og hvordan de arbejder med at understøtte elevernes søgeproces. Derudover afdækker telefoninterviewene praktikcentrenes erfaringer med at finde nye praktikvirksomheder eller genoptage samarbejdet med virksomheder, der inden for de seneste fem år ikke har haft en elev.

Interview med praktikvirksomheder

EVA har desuden gennemført telefoninterview med i alt 16 praktikvirksomheder for at belyse deres vurderinger af det praktikpladsopsøgende arbejde for elever i praktikcentrene, herunder hvilke konkrete forhold virksomhederne tillægger betydning i dette arbejde.

Virksomhederne er udvalgt blandt en række forslag fra de interviewede praktikpladsopsøgende medarbejdere og praktikcenterledere. Hver interviewpersonen blev bedt om at sende kontaktoplysninger til EVA om tre virksomheder, der havde valgt at indgå en aftale med en elev fra praktikcenteret. De foreslåede virksomheder skulle dække over både nye praktikvirksomheder og virksomheder, der havde indgået en restaftale efter et VFU-forløb, en delaftale eller en kort aftale med en elev. EVA udvalgte praktikvirksomheder til telefoninterview, under hensyntagen til at både nye og eksisterende virksomheder skulle repræsenteres i interviewundersøgelsen, samt at virksomhederne skulle have erfaringer både med VFU-forløb og med delaftaler/korte aftaler som springbræt til en restaftale.

De deltagende praktikvirksomheder repræsenterer følgende uddannelser:

- Bygningsmaleruddannelsen (en virksomhed)
- Cykel- og motorcykelmekanikeruddannelsen (en virksomhed)
- Detailhandelsuddannelsen med specialer (tre virksomheder)
- Elektrikeruddannelsen (en virksomhed)
- Frisøruddannelsen (en virksomhed)
- Gastronomuddannelsen (to virksomheder)
- Kontoruddannelsen med specialer (en virksomhed)
- Mediegrafikeruddannelsen (en virksomhed)
- Personvognsmekanikeruddannelsen (to virksomheder)
- Træfagenes byggeuddannelse (tre virksomheder).

Interview med praktikvirksomheder varede ca. 30 min. I hver virksomhed interviewede EVA den kontaktperson, som var blevet udpeget af det deltagende praktikcenter. Disse interview belyser, hvilken kontakt virksomheden har haft med praktikcentrenes eller skolens opsøgende medarbejdere, og hvad der i virksomhedens øjne har været betydningsfuldt for beslutningen om at indgå en uddannelsesaftale med en praktikcenterelev.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.